

รายงานผลการดำเนินงาน ปี 2552
ภายใต้แผนบริหารจัดการ
และฟื้นฟูนิเวศลุ่มน้ำปากพนัง
ปี 2550 - 2559

จัดทำโดย กรมควบคุมมลพิษ
ฝ่ายเลขานุการคณะกรรมการพัฒนาสิ่งแวดล้อม
โครงการพัฒนาพื้นที่ลุ่มน้ำปากพนังอันเนื่องมาจากพระราชดำริ
มีนาคม 2553

สารบัญ

หน้า

1. บทนำ	2
2. สรุปผลการดำเนินงาน ปี 2552 แยกตามประเด็นด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม	
2.1 ด้านทรัพยากรป่าไม้	2
2.2 ด้านทรัพยากรดิน	5
2.3 ด้านทรัพยากรน้ำและการกักเซาะชายฝั่ง	5
2.4 ด้านการจัดการน้ำเสียและขยะมูลฝอย	7
รายละเอียดโครงการที่ดำเนินการภายใต้แผนบริหารจัดการและฟื้นฟูนิเวศลุ่มน้ำปากพนัง ปี 2550 - 2559 ประจำปีงบประมาณ 2552 แยกรายหน่วยงาน	9
กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช	
โครงการฟื้นฟูความสมบูรณ์ของป่าไม้ต้นน้ำลำธาร	10
โครงการนำร่องหมู่บ้านป่าพรุเพื่อพัฒนาการมีส่วนร่วมป้องกันไฟป่าอย่างยั่งยืน	12
กรมป่าไม้	
โครงการพัฒนาป่าไม้และระบบนิเวศป่าพรุในพื้นที่ลุ่มน้ำปากพนังอันเนื่องมาจากพระราชดำริ	14
มหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์	
โครงการการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการพื้นที่ป่าต้นน้ำปากพนังอย่างยั่งยืน	17
การปรับเปลี่ยนวิถีการผลิตจากเกษตรเคมีสู่เกษตรธรรมชาติเพื่อฟื้นฟูระบบนิเวศของชุมชน ต้นน้ำปากพนัง กรณีศึกษา กลุ่มอนุรักษ์บ้านเขาวัง ตำบลหินตก อำเภอร่อนพิบูลย์ จังหวัดนครศรีธรรมราช	18
โครงการพัฒนานโยบายสาธารณะเพื่อสุขภาพแบบมีส่วนร่วม กรณีสมัชชาสุขภาพ จังหวัดนครศรีธรรมราช ประเด็นการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการพื้นที่ป่าต้นน้ำ	21
โครงการพัฒนารูปแบบการจัดการพื้นที่ป่าต้นน้ำปากพนังอย่างยั่งยืน กรณีป่าชุมชนบ้านวังหอน ตำบลวังอ่าง อำเภอชะอวด จังหวัดนครศรีธรรมราช	23
กรมพัฒนาที่ดิน	
โครงการปลูกหญ้าแฝกเพื่อการอนุรักษ์ดินและน้ำ	26
โครงการปรับปรุงและพัฒนาดินเปรี้ยว - ดินกรดเพื่อปลูกพืชเศรษฐกิจ	27
โครงการปรับปรุงพื้นที่ดินเปรี้ยวเพื่อปลูกปาล์มน้ำมัน	28
โครงการสาธิตการใช้ปุ๋ยพืชสด	29
โครงการจัดทำระบบโครงสร้างการพัฒนาที่ดิน	30

สารบัญ (ต่อ)

หน้า

กรมทรัพยากรน้ำ

โครงการอนุรักษ์ฟื้นฟูแหล่งน้ำ 32

กรมเจ้าท่า

โครงการขุดลอกร่องน้ำและตะกอนทรายกับตมบริเวณลุ่มน้ำปากพนัง 34

โครงการป้องกันอันตรายและการกัดเซาะชายฝั่ง 35

กรมชลประทาน

โครงการกำจัดวัชพืชในคลองระบายน้ำในเขตลุ่มน้ำปากพนังด้วยเครื่องจักร 41

โครงการติดตั้งเครื่องเก็บผักตบชวาแบบติดตั้งริมฝั่งระบบสายพานลำเลียง 42

กรมอนามัย

โครงการเฝ้าระวังคุณภาพน้ำบริโภคในชุมชน 43

โครงการน้ำประปาดื่มได้ 45

กรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม

โครงการพัฒนาเครือข่ายองค์กรในพื้นที่ลุ่มน้ำ 46

องค์การจัดการน้ำเสีย

โครงการศึกษา สำรวา ออกแบบ ก่อสร้าง เดินระบบและบำรุงรักษาระบบ
บำบัดน้ำเสียเฉพาะจุด 47

กรมควบคุมมลพิษ

การเสริมสร้างศักยภาพการจัดการน้ำเสียและของเสียให้กับผู้รับบริการและผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย
ในพื้นที่ลุ่มน้ำ 50

องค์การบริหารส่วนจังหวัดนครศรีธรรมราช

โครงการจัดการ กำจัดและการใช้ประโยชน์จากขยะในโรงเรียนขยายผลสู่ชุมชน 54

รายงานผลการดำเนินงาน ปี 2552 ภายใต้แผนบริหารจัดการและฟื้นฟูนิเวศลุ่มน้ำปากพนัง ปี 2550 - 2559

1. บทนำ

ลุ่มน้ำปากพนังเป็นลุ่มน้ำที่สำคัญ ตั้งอยู่ทางภาคใต้ของประเทศไทยครอบคลุมพื้นที่ 3 จังหวัด คือ จังหวัด นครศรีธรรมราช ได้แก่ อำเภอปากพนัง หัวไทร เขียวใหญ่ ชะอวด เฉลิมพระเกียรติ ร่อนพิบูลย์ จุฬาภรณ์ พระพรหม ตำบลท่าเรือ ตำบลท่าไร่ ตำบลบางจาก อำเภอเมืองนครศรีธรรมราช และอำเภอลานสกา (รวมพื้นที่ พุททวนเคิ่ง) จังหวัดสงขลา ได้แก่ ตำบลบ้านขาว ตำบลคลองแดนของอำเภอระโนด และจังหวัดพัทลุง ได้แก่ ตำบลแหลมไต้นด อำเภอควนขนุน ตำบลลานข่อย อำเภอป่าพะยอม พื้นที่รวม 4,522 ตารางกิโลเมตร หรือประมาณ 1,900,000 ไร่

ปัจจุบันลุ่มน้ำปากพนังประสบปัญหาความเสื่อมโทรมหลายประการ อาทิเช่น การบุกรุกทำลายพื้นที่ป่าเพื่อการปลูกปาล์มน้ำมันและยางพารา การเกิดปัญหาน้ำท่วมในช่วงฤดูฝน ขณะที่ในฤดูแล้งปริมาณน้ำจะมีน้อยจนเกิดปัญหาการขาดแคลนน้ำจืดเพื่ออุปโภคบริโภค ความอุดมสมบูรณ์ของป่าที่ซึมน้ำไว้ฤดูฝนและปล่อยน้ำออกมาผลักดันน้ำเค็มไม่ให้ออกสู่อ่าวปากพนังลดลง ทำให้เกิดการรุกตัวของน้ำเค็ม ปัจจัยที่สำคัญอีกประการหนึ่ง คือ การเลี้ยงกุ้งที่มีการปล่อยน้ำเสียจากการเลี้ยงลงสู่แหล่งน้ำ ส่งผลให้พื้นที่เกษตรกรรมโดยเฉพาะนาข้าวเกิดความเสียหายไม่สามารถเพาะปลูกได้ คุณภาพดินที่เหมาะสมต่อการเกษตรลดลง น้ำเสียชุมชนและขยะมูลฝอยที่ยังไม่ได้รับการจัดการ

เพื่อให้การพัฒนา ฟื้นฟูและการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและดำเนินการควบคู่ไปกับการอนุรักษ์เพื่อให้เกิดการนำไปใช้ประโยชน์ได้อย่างยั่งยืน กรมควบคุมมลพิษร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องจึงจัดทำแผนบริหารจัดการและฟื้นฟูนิเวศลุ่มน้ำปากพนัง ปี 2550 - 2559 ขึ้น โดยมีโครงการภายใต้แผนดังกล่าวที่ดำเนินการเพื่อป้องกัน แก้ไข และฟื้นคืนสภาพทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมให้กลับสู่ความสมดุล ในปีงบประมาณ 2552 กรมควบคุมมลพิษได้ติดตามผลการดำเนินโครงการของหน่วยงานต่างๆ และจัดทำเป็นรายงานฉบับนี้ขึ้นโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อเผยแพร่ต่อสาธารณะและประชาสัมพันธ์กิจกรรมและความสำเร็จในการดูแลรักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของพื้นที่ลุ่มน้ำปากพนัง

2. สรุปผลการดำเนินงาน ปี 2552 แยกตามประเด็นด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

2.1 ด้านทรัพยากรป่าไม้ 5 โครงการ

จากสภาพปัญหาทางเศรษฐกิจและความต้องการพื้นที่ทำกินโดยเฉพาะความต้องการพื้นที่เพื่อปลูกปาล์มน้ำมัน ซึ่งได้รับการส่งเสริมตามนโยบายของรัฐบาลเพื่อเป็นพลังงานทดแทน ตลอดจนการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม การปลูกสวนยางพาราจึงมีการบุกรุกพื้นที่ป่าต้นน้ำและป่าพุ่ม รวมทั้งการลักลอบเผาป่าและการบุกรุกป่าชายเลนเพื่อการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำและเป็นที่อยู่อาศัย ทำให้พื้นที่ป่าไม้ลดลงอย่างมาก จากปัญหาดังกล่าวหน่วยงานที่เกี่ยวข้องจึงบูรณาการในการป้องกันและแก้ไขปัญหา โดยมีแผนงาน/โครงการ และผลผลิตหลักที่เกิดขึ้น ดังนี้

โครงการ	หน่วยงาน	ผลผลิตหลัก			
		สาระสำคัญ	ปี 2550	ปี 2551	ปี 2552
1. โครงการฟื้นฟูความสมบูรณ์ของป่าไม้ ต้นน้ำลำธาร	กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช	- บำรุงรักษาระบบนิเวศต้นน้ำ - เพิ่มพื้นที่ป่าพรุ	400 ไร่ 200 ไร่	400 ไร่ 200 ไร่	400 ไร่ 200 ไร่
2. โครงการนำร่องหมู่บ้านป่าพรุเพื่อพัฒนาการมีส่วนร่วมป้องกันไฟป่าอย่างยั่งยืน		- บำรุงรักษาป่าพรุ - ฝายชะลอน้ำไหลแบบผสมผสาน - แนวกันไฟ - เพาะชำกล้าไม้มีค่า	200 ไร่ - - 20,000 กล้า	400 ไร่ 250 ฝาย - 20,000 กล้า	600 ไร่ - 100 กิโลเมตร 20,000 กล้า
3. โครงการปลูกหญ้าแฝกเพื่อการอนุรักษ์ดินและน้ำ	กรมพัฒนาที่ดิน	- เพาะชำกล้าแฝก	เนื้อที่ 1,250 ไร่	เนื้อที่ 1,250 ไร่	500,000 กล้า เนื้อที่ 1,250 ไร่
4. โครงการพัฒนาป่าไม้และระบบนิเวศป่าพรุในพื้นที่ลุ่มน้ำปากพนัง	กรมป่าไม้	- ปลูกป่าฟื้นฟูระบบนิเวศป่าพรุ - เพาะชำกล้าไม้มีค่า - เพาะชำกล้าไม้ทั่วไป - จัดทำฝายต้นน้ำแบบผสมผสาน - จัดตั้งองค์การอาสาสมัครป้องกันไฟป่าประจำหมู่บ้าน - จัดตั้งศูนย์ประสานงานควบคุมไฟป่า - ฝึกอบรมราษฎรหลักสูตรอาสาสมัครป้องกันไฟป่าชุมชนคนรักป่าพรุ - จัดเวทีเสวนาการจัดการป่าไม้และการสร้างเครือข่าย - ฝึกอบรมหลักสูตร "ชุมชนคนรักป่าพรุ" - จัดตั้งหมู่บ้าน "ชุมชนคนรักป่าพรุ" - พื้นที่ที่ได้รับการป้องกันและควบคุมไฟป่า - ส่งเสริมการปลูกไม้เศรษฐกิจในพื้นที่เกษตรกร	- - - - - - - - - - - - - - - - - - -	- 20,000 กล้า 100,000 กล้า - 10 หมู่บ้าน 2 ศูนย์ 1 รุ่น - 1 ครั้ง 1 รุ่น - 10 หมู่บ้าน 287,237 ไร่ 50 ไร่	100 ไร่ 20,000 กล้า 100,000 กล้า 200 แห่ง 5 หมู่บ้าน 2 ศูนย์ (เดิม) 1 รุ่น - 1 ครั้ง 1 รุ่น - 5 หมู่บ้าน พื้นที่เดิม -

โครงการ	หน่วยงาน	ผลิตภัณฑ์หลัก			
		สาระสำคัญ	ปี 2550	ปี 2551	ปี 2552
5. โครงการวิจัยและพัฒนาพื้นที่ลุ่มน้ำปากพนัง	มหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์	<ul style="list-style-type: none"> - โครงการการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการพื้นที่ป่าต้นน้ำปากพนังอย่างยั่งยืน - การปรับเปลี่ยนวิถีการผลิตจากเกษตรเคมีสู่เกษตรธรรมชาติเพื่อฟื้นฟูระบบนิเวศของชุมชนต้นน้ำปากพนัง กรณีศึกษา กลุ่มอนุรักษ์บ้านเขาวัง ตำบลหินตก อำเภอร่อนพิบูลย์ จังหวัดนครศรีธรรมราช - โครงการพัฒนานโยบายสาธารณะเพื่อสุขภาพแบบมีส่วนร่วม กรณีสุขภาพชุมชน จังหวัดนครศรีธรรมราช : ประเด็นการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการพื้นที่ป่าต้นน้ำ - โครงการพัฒนารูปแบบการจัดการพื้นที่ป่าต้นน้ำปากพนังอย่างยั่งยืน กรณีป่าชุมชนบ้านวังหอน ตำบลวังอ่าง อำเภอชะอวด จังหวัดนครศรีธรรมราช 	<ul style="list-style-type: none"> - ภูมิปัญญาของชุมชนบ้านวังหอน - การจัดการพื้นที่ป่าต้นน้ำของชุมชน - รูปแบบในการอนุรักษ์ฟื้นฟูป่าต้นน้ำของตำบลวังอ่าง 	<ul style="list-style-type: none"> - เกิดกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชนต้นน้ำ - ชุมชนมีความตื่นตัวและตระหนักถึงความสำคัญในการอนุรักษ์และจัดการพื้นที่ป่าต้นน้ำปากพนังอย่างยั่งยืน 	<ul style="list-style-type: none"> - องค์ความรู้ในการปรับเปลี่ยนวิถีการผลิตจากเกษตรเคมีเป็นเกษตรธรรมชาติเพื่อฟื้นฟูระบบนิเวศและสร้างความยั่งยืนให้เกิดแก่ชุมชนต้นน้ำ - แลกเปลี่ยนเรียนรู้ และเติมเต็มประสบการณ์สู่การปฏิบัติ - ข้อเสนอเชิงนโยบายในการจัดการพื้นที่ป่าต้นน้ำอย่างยั่งยืน 3 พื้นที่นำร่อง ได้แก่ ตำบลวังอ่าง อำเภอชะอวด บ้านเขาวัง ตำบลหินตก อำเภอร่อนพิบูลย์ และตำบลท่าดี อำเภอลานสกา

2.2 ด้านทรัพยากรดิน 5 โครงการ

สภาพปัญหาส่วนใหญ่เกิดจากธรรมชาติ คือ ปัญหาดินเปรี้ยว ดินเป็นกรด ซึ่งกรมพัฒนาที่ดินเป็นหน่วยงานหลักในการแก้ไขปัญหาดังกล่าว โดยมีแผนงาน/โครงการดำเนินการแก้ไขปัญหา และผลผลิตหลักที่เกิดขึ้น ดังนี้

โครงการ	หน่วยงาน	ผลผลิตหลัก			
		สาระสำคัญ	ปี 2550	ปี 2551	ปี 2552
1. โครงการปรับปรุงและพัฒนาดินเปรี้ยว - ดินกรด เพื่อปลูกพืชเศรษฐกิจ	กรมพัฒนาที่ดิน	- ปรับปรุงพื้นที่เพื่อการปลูกข้าว โดยการหว่านหินปูนบดแล้วไถกลบ และส่งเสริมการปรับปรุงดินกรด โดยใช้โดโลไมต์ในพื้นที่ปลูกปาล์มน้ำมัน ไม้ผลและยางพารา	3,905 ไร่	5,000 ไร่	14,768 ไร่
2. โครงการปรับปรุงพื้นที่ดินเปรี้ยว เพื่อปลูกปาล์มน้ำมัน		- ปรับปรุงพื้นที่	716 ไร่	8,281 ไร่	7,466 ไร่
3. โครงการสาธิตการใช้ปุ๋ยพืชสด		- ทำการสาธิต	500 ไร่	500 ไร่	623 ไร่
4. โครงการจัดทำระบบโครงสร้างการพัฒนาที่ดิน		- ปรับปรุงแปลงนาลักษณะที่ 1 และ 2	615 ไร่	2,382.25 ไร่	4,210.5 ไร่
5. โครงการปรับปรุงพื้นที่นาร้างเพื่อการปลูกพืชเศรษฐกิจ		- พื้นที่นาร้างที่ได้รับการปรับปรุง	3,000 ไร่	20,000 ไร่	-

2.3 ด้านทรัพยากรน้ำและการกัดเซาะชายฝั่ง 8 โครงการ

สภาพปัญหาในพื้นที่ลุ่มน้ำปากพนัง คือ ปริมาณน้ำจืดไม่เพียงพอต่อความต้องการการเจริญเติบโตของพืชส่งผลกระทบต่อแหล่งน้ำ เช่น ไม่สามารถระบายน้ำได้สะดวก ไม่สามารถสัญจรทางน้ำได้และความเสื่อมโทรมของคุณภาพน้ำ รวมถึงปัญหาการกัดเซาะชายฝั่งอย่างรุนแรงในบางพื้นที่ ซึ่งมีอัตราการกัดเซาะมากกว่า 10 เมตรต่อปี และมีหน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้มีแผนงาน/โครงการ และผลผลิตหลัก ดังนี้

โครงการ	หน่วยงาน	ผลผลิตหลัก			
		สาระสำคัญ	ปี 2550	ปี 2551	ปี 2552
1. โครงการอนุรักษ์พื้นที่แหล่งน้ำ	กรมทรัพยากรน้ำ	<ul style="list-style-type: none"> - ทางน้ำเข้า - อาคารบังคับน้ำ - ฝายสันมน (Ogee) - ทางน้ำเข้า - ออก - อาคารทางข้ามคลอง - อาคารบังคับน้ำ - อาคารท่อเหลี่ยม 			<ul style="list-style-type: none"> - บ้านนอกดอน 1 แห่ง - 2 แห่ง - บ้านคลองโท 1 ฝาย - 3 แห่ง - 1 อาคาร - 1 แห่ง - 2 แห่ง
2. โครงการขุดลอกร่องน้ำและตะกอนทรายที่บดบริเวณลุ่มน้ำปากพนัง	กรมเจ้าท่า	<ul style="list-style-type: none"> - ปริมาณดินขุดลอก - ขุดลอกร่องน้ำ 	<ul style="list-style-type: none"> - แลมนตะลุมพุก - ท่าพญา - จุกเงิน - ปากพียง - แพรกเมือง - ปากพูน 	<ul style="list-style-type: none"> - แลมนตะลุมพุก - ปากพียง 	802,618 ลบ.ม.
3. โครงการป้องกันอันตรายและการกัดเซาะชายฝั่ง		ป้องกันอันตรายและการกัดเซาะชายฝั่ง			ระยะทาง 14 กิโลเมตร บริเวณบ้านต้นสนถึงบ้านหน้าสวน อ.หัวไทร และบริเวณบ้านน้ำทรัพย์ ต.ขนานนาก อ.ปากพนัง และบริเวณบ้านบ่อคนซี ต.ขนานนาก อ.ปากพนัง ถึงบ้านหัวทรง ต.เกาะเพชร อ.หัวไทร
4. โครงการระบบคาดการณ์น้ำหลากในพื้นที่ลุ่มน้ำปากพนัง	กรมชลประทาน	<ul style="list-style-type: none"> - มีระบบคาดการณ์น้ำหลาก 			- 11 แห่ง
5. โครงการกำจัดวัชพืชในคลองระบายน้ำในเขตลุ่มน้ำปากพนังด้วยเครื่องจักร		<ul style="list-style-type: none"> - กำจัดผักตบชวาในคลองระบายน้ำ - ปริมาณวัชพืชที่กำจัด 			<ul style="list-style-type: none"> - 302 สาย - 229,956 ตัน
6. โครงการติดตั้งเครื่องเก็บผักตบชวาแบบติดตั้งริมฝั่งระบบสายพานลำเลียง		<ul style="list-style-type: none"> - ควบคุมปริมาณผักตบชวาให้อยู่ในปริมาณที่เหมาะสมและไม่ส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม - รักษาคุณภาพน้ำในแม่น้ำและเพิ่มประสิทธิภาพการระบายน้ำในช่วงฤดูน้ำหลาก 			<ul style="list-style-type: none"> 1 ชุด (ชุดบ่อนผักตบชวา ชุดตัดผักตบชวา ชุดใช้ลำเลียงเก็บเกี่ยว ชุดใช้พาส่งถ่าย ชุดใช้พาคัดผักตบชวาขึ้นฝั่ง ทุ่นรับแทนเครื่อง ทุ่นลูบรวบรวม ผู้ควบคุมไฟฟ้า เครื่องย่อยสับผักตบชวา ระบบมอเตอร์ไฟฟ้า และระบบสายพานลำเลียงขนส่งขึ้นรถ)

โครงการ	หน่วยงาน	ผลผลิตหลัก			
		สาระสำคัญ	ปี 2550	ปี 2551	ปี 2552
7. โครงการเฝ้าระวังคุณภาพน้ำบริเวณชุมชน	กรมอนามัย	- ส่งเสริมให้คุณภาพน้ำประปา น้ำฝน น้ำบาดาล และน้ำบ่อตื้นอยู่ในเกณฑ์มาตรฐานคุณภาพน้ำบริโภคกรมอนามัย พ.ศ. 2543	ร้อยละ 50	ร้อยละ 50	ร้อยละ 50
8. โครงการประปาดื่มได้		- ระบบประปาผ่านการรับรองเป็นน้ำประปาดื่มได้	ร้อยละ 50	ร้อยละ 50	ร้อยละ 50

2.4 ด้านการจัดการน้ำเสียและขยะมูลฝอย 4 โครงการ

เพื่อเป็นการป้องกันและแก้ไขปัญหาการระบายน้ำเสีย และให้การจัดการขยะมูลฝอยในพื้นที่ลุ่มน้ำปากพนัง หน่วยงานที่เกี่ยวข้องจึงได้มีแผนงาน/โครงการ และผลผลิตหลัก ดังนี้

โครงการ	หน่วยงาน	ผลผลิตหลัก			
		สาระสำคัญ	ปี 2550	ปี 2551	ปี 2552
1. โครงการพัฒนาเครือข่ายองค์กรในพื้นที่ลุ่มน้ำ	กรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม	- อบรมเชิงปฏิบัติการ - เสริมสร้างการเรียนรู้ของเครือข่ายลุ่มน้ำปากพนังในการบริหารจัดการ "ธนาคารปู"			หลักสูตร "การพัฒนาวิทยากรกระบวนการเพื่อเสริมสร้างเครือข่ายการจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อมในพื้นที่ลุ่มน้ำปากพนัง"
2. โครงการศึกษาสำรวจ ออกแบบก่อสร้าง เดินระบบและบำรุงรักษา ระบบบำบัดน้ำเสียเฉพาะจุด	องค์การจักษุบำบัดน้ำเสีย	- งานเดินระบบและบำรุงรักษา บำบัดน้ำเสียเฉพาะจุด - งานสำรวจ ศึกษาความเหมาะสมและออกแบบรายละเอียดระบบบำบัดน้ำเสียเฉพาะจุด	เทศบาลเมืองปากพนัง - บริเวณหลังเรือนจำ - บริเวณโรงเรียนเทศบาลวัดนาควารี เทศบาลตำบลหัวไทร - บริเวณเลียบบถนนสุขาภิบาล 1 - หลังตลาดสด ถนนบางแค	เทศบาลเมืองปากพนัง - บริเวณหลังเรือนจำ - บริเวณโรงเรียนเทศบาลวัดนาควารี เทศบาลตำบลหัวไทร - บริเวณเลียบบถนนสุขาภิบาล 1 - หลังตลาดสด ถนนบางแค	เทศบาลเมืองปากพนัง - บริเวณหลังเรือนจำ - บริเวณโรงเรียนเทศบาลวัดนาควารี เทศบาลตำบลหัวไทร - บริเวณเลียบบถนนสุขาภิบาล 1 - หลังตลาดสด ถนนบางแค บริเวณชุมชนหอยจาก - ศรีสมบูรณ์ เทศบาลเมืองปากพนัง

โครงการ	หน่วยงาน	ผลผลิตหลัก			
		สาระสำคัญ	ปี 2550	ปี 2551	ปี 2552
3. โครงการติดตามประเมินเพื่อขยายผลโครงการจัดการมลพิษจากแหล่งกำเนิดต่างๆ ในลุ่มน้ำปากพนัง	กรมควบคุมมลพิษ	<ul style="list-style-type: none"> - ติดตามตรวจสอบคุณภาพน้ำอ่าวปากพนังและชายฝั่ง - ติดตามตรวจสอบคุณภาพน้ำชุมชนหลัก 7 ชุมชน - ติดตามตรวจสอบคุณภาพน้ำแม่น้ำปากพนังและคลองหัวไทร - ติดตามตรวจสอบประเมินมลพิษ - ฝึกอบรมการติดตามตรวจสอบคุณภาพน้ำอย่างง่าย - เสริมสร้างศักยภาพการจัดการน้ำเสียและของเสียตัวอย่าง ได้แก่ <ul style="list-style-type: none"> - ฟาร์มสุกร - บ่อเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ - โรงงานอุตสาหกรรม 	3 ครั้ง	3 ครั้ง	3 ครั้ง
			5 ครั้ง	5 ครั้ง	5 ครั้ง
			4 ครั้ง	4 ครั้ง	4 ครั้ง
					ฟาร์มสุกร 66 แห่ง
					1 ครั้ง
					1 ครั้ง
					1 ครั้ง
4. โครงการการจัดการกำจัด และการใช้ประโยชน์จากขยะในโรงเรียนขยายผลสู่ชุมชน	อบจ.	ดำเนินการฝึกอบรมให้ความรู้ความเข้าใจในการลดปริมาณขยะ			ให้กับโรงเรียนวัดสำนักขันธ์ โรงเรียนบ้านสำนักไม้เรียบ อ.จุฬาภรณ์

รายละเอียดโครงการที่ดำเนินการ
ภายใต้แผนบริหารจัดการและ
ฟื้นฟูนิเวศลุ่มน้ำปากพนัง
ปี 2550 - 2559
ประจำปีงบประมาณ 2552

โครงการฟื้นฟูความสมบูรณ์ของป่าไม้ต้นน้ำลำธาร

กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช

ป่าพรุในพื้นที่ลุ่มน้ำปากพนัง ในอดีตเคยอุดมสมบูรณ์เช่นเดียวกับป่าพรุโต๊ะแดง จังหวัดนราธิวาส กล่าวคือ มีสภาพป่าที่หลากหลายทั้งชนิดพันธุ์พืช ชนิดพันธุ์ไม้ และชั้นความสูงของต้นไม้ที่แตกต่างกัน ชนิดพันธุ์สัตว์ ทั้งสัตว์บก สัตว์น้ำ สัตว์เลื้อยคลาน นกชนิดต่างๆ ฯลฯ มีความหลากหลายทางชีวภาพอันเอื้อประโยชน์ต่อคน สัตว์ สิ่งมีชีวิต ตลอดจนสิ่งแวดล้อมต่างๆ เป็นแหล่งกักเก็บน้ำขนาดใหญ่ที่ธรรมชาติสร้างขึ้น เก็บน้ำจืดไว้ในฤดูฝน มีน้ำหล่อเลี้ยงผืนป่า ระบายสู่แม่น้ำลำคลองให้ได้ใช้ในฤดูแล้ง ทำให้มีน้ำใช้ตลอดทั้งปี แทบจะไม่มีปัญหาภัยแล้ง ไม่มีไฟไหม้ป่าพรุหรือน้ำท่วม ลุ่มน้ำปากพนังจึงมีความอุดมสมบูรณ์เป็นอู่ข้าวอู่น้ำ เป็นแหล่งผลิตข้าวแหล่งใหญ่ของภาคใต้หรือของประเทศก็ได้

ปัจจุบันป่าพรุในพื้นที่ลุ่มน้ำปากพนัง มีเนื้อที่ประมาณ 287,237 ไร่ เป็นป่าพรุเสื่อมโทรมสาเหตุจากภัยธรรมชาติที่สำคัญ คือ ภัยแล้งเมื่อ พ.ศ. 2505 ส่งผลให้ต้นไม้ล้มตายเกิดความแห้งแล้งทำให้ไฟไหม้ป่าซ้ำแล้วซ้ำอีก การลักลอบตัดไม้

สภาพโดยทั่วไปในป่าพรุควนเคร็งเป็นป่าเสื่อมดง

การดำเนินกิจกรรมต่างๆ ในพื้นที่ป่าพรุ การบุกรุกทำลาย เพื่อปรับเปลี่ยนเป็นพื้นที่เกษตร จนมีสภาพเป็นป่าหญ้าต่างๆ และป่าไม้เสม็ดขาว ซึ่งเป็นพืชเชิงเดี่ยวสามารถเจริญเติบโตได้ดีในพื้นที่ป่าพรุที่ผ่านการถูกไฟไหม้ ทนต่อความแห้งแล้ง เมื่อเจริญเติบโตได้แล้วจะไม่เปิดโอกาสให้ต้นไม้ชนิดอื่นเกิดขึ้นได้อีก มีชั้นความสูงของต้นไม้เพียงชั้นเดียว ไม่สามารถกักเก็บน้ำไว้ได้ดีพอเหมือนกับป่าพรุที่อุดมสมบูรณ์ ฤดูฝนน้ำท่วม ฤดูร้อนมักจะแห้งแล้งและเกิดไฟไหม้ป่าได้ง่าย พันธุ์สัตว์ต่างๆ ที่เคยมีก็ลดลง บางชนิดสูญหายไป แหล่งผลิตข้าวที่สำคัญคงเหลือเพียงอดีต ประชาชนอพยพย้ายถิ่นฐาน

ส่งผลกระทบต่อเศรษฐกิจ สังคม โดยเฉพาะสิ่งแวดล้อมทางชีวภาพที่ไม่อาจประเมินค่าได้

กิจกรรมโครงการ

กิจกรรมโครงการปลูกป่าพรุเพื่อฟื้นฟูนิเวศลุ่มน้ำปากพนัง ที่โครงการฯ ดำเนินการคือ ปลูกฟื้นฟูป่าพรุ โดยคัดเลือกชนิดพันธุ์ไม้ดั้งเดิมโดยเฉพาะพันธุ์ไม้เบิกนำในป่าพรุ เช่น โลด ส้มม่วง หว่า จิก แพร ท่อมใบใหญ่ เป็นต้น ไปทำการปลูกในพื้นที่ที่เตรียมไว้ ซึ่งมีหลักการสำคัญสำหรับผู้ที่จะทำการปลูกฟื้นฟูป่าพรุ คือ ขั้นตอนการเตรียมพื้นที่ปลูกและแผ้วถางวัชพืช จะต้องเว้นลูกไม้ที่เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติ ในพื้นที่ปลูกไว้ให้ได้มากที่สุด เพราะต้นไม้ขนาดเล็กที่เว้นไว้จะสามารถเจริญเติบโตได้ดีมากบางชนิด อัตราการเจริญเติบโต

และอัตราการรอดตายดีกว่าชนิดพันธุ์ไม้ที่เรานำไปปลูกโอกาสต่อไป หากจะทำการปลูกไม้เศรษฐกิจ เช่น ตะเคียนทองหรือพันธุ์ไม้หายากต่างๆ ควรทำการปลูกภายหลังจากชนิดไม้เบิกนำเจริญเติบโตและปรับปรุงพื้นที่ป่าพรวนให้กลับคืนสู่สภาพสมบูรณ์พอสมควรแล้ว สำหรับแรงงานที่ใช้ในการปลูกป่าพรวนควรอย่างยิ่งที่จะให้ราษฎรในพื้นที่เข้ามีส่วนร่วมเป็นแรงงานผู้ดำเนินการในการปลูกฟื้นฟูป่า เพราะแรงงานเหล่านี้อาศัยอยู่กับป่าพรวน หาลา หากกระจุกมาโดยตลอด มีความรู้ความชำนาญในพื้นที่ เป็นการสร้างรายได้ให้กับประชาชน สร้างแนวร่วมในการดูแลรักษาป่า ตระหนักถึงผลกระทบ ที่ได้รับจากการบุกรุกทำลายป่าพรวนและผลที่ได้จากป่าที่ได้รับการฟื้นฟูแล้ว โดยเฉพาะอย่างยิ่งความภูมิใจที่จะมีภายหลังจากเห็นการเปลี่ยนแปลงจากป่าเสื่อมโทรมและหรือป่าหญ้าเป็นป่าพรวนที่อุดมสมบูรณ์

พื้นที่เป้าหมาย

1. พื้นที่ป่าในเขตพื้นที่เตรียมการประกาศเป็นเขตห้ามล่าสัตว์ป่าบ่อล้อ ท้องที่อำเภอเข็ญใหญ่ อำเภอเฉลิมพระเกียรติ อำเภอดงหลวง และอำเภอหัวไทร จังหวัดนครศรีธรรมราช
2. พื้นที่ป่าในเขตห้ามล่าสัตว์ป่าทะเลน้อย อำเภอดงหลวง อำเภอหัวไทร จังหวัดนครศรีธรรมราช

โครงการนำร่องหมู่บ้านป่าพรุเพื่อพัฒนาการมีส่วนร่วมป้องกันไฟป่าอย่างยั่งยืน

กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช

ป่าพรุในพื้นที่ของโครงการพัฒนาพื้นที่ลุ่มน้ำปากพนังอันเนื่องมาจากพระราชดำริ จังหวัดนครศรีธรรมราช ซึ่งครอบคลุมในท้องที่ 5 อำเภอของจังหวัดนครศรีธรรมราช ประกอบด้วย หัวไทร ชะอวด เขียวใหญ่ ร่อนพิบูลย์ และเฉลิมพระเกียรติ รวมพื้นที่ประมาณ 287,237 ไร่ ซึ่งนอกจากเป็นแหล่งทรัพยากรธรรมชาติที่มีความหลากหลายและสำคัญทางชีวภาพ ยังมีความสำคัญต่อชุมชน เพราะเป็นแหล่งที่อุดมด้วยสัตว์น้ำนานาชนิด ซึ่งเป็นวิถีชีวิตที่สำคัญของชุมชนอีกด้วย แต่สภาพปัญหาที่เกิดขึ้นในปัจจุบัน มีการบุกรุกทำลาย โดยลักลอบเผาป่าพรุ เพื่อหวังผลการเปลี่ยนสภาพป่าพรุให้เสื่อมโทรม ซ้ำขายและครอบครองพื้นที่ป่าพรุ เพื่อทำการเกษตรกรรม โดยสถานการณ์ไฟป่าในพื้นที่ป่าพรุ ยังคงเกิดไฟป่ารุนแรงมากขึ้นโดยตลอด

ดังนั้น การป้องกัน ควบคุมไฟป่า และดูแลรักษาทรัพยากรในพื้นที่ป่าพรุ ต้องเป็นไปในรูปแบบของความร่วมมือกันของภาครัฐและภาคประชาชน ด้วยเหตุนี้ จึงควรมีการสร้างความตระหนักให้ภาคประชาชนเห็นถึงความสำคัญของป่าพรุ ผลเสียของไฟป่าที่เกิดกับป่าพรุ และมีจิตสำนึกในการดูแลรักษา ปกป้องทรัพยากรป่าพรุ สร้างเสริมแนวร่วมและเครือข่ายในการป้องกัน ควบคุมไฟป่าและดูแลรักษา เพื่อให้คงไว้ซึ่งทรัพยากรป่าพรุที่มีความสำคัญต่อชุมชนทั้งทางสังคมและเศรษฐกิจอย่างยั่งยืนสืบไป

กิจกรรมและพื้นที่ดำเนินงาน

เสริมสร้าง จัดตั้งผู้นำชุมชนป้องกันไฟฟ้า องค์กรผู้นำชุมชน ป่าพรุ บูรณาการความร่วมมือในหมู่บ้านนาร่อง ทั้งในส่วนของ ภาครัฐ องค์กรเอกชน เครือข่ายผู้นำชุมชน ราษฎรและชุมชน เพื่อสร้างกลไกการรักษาดูแลทรัพยากรป่าพรุ และเพิ่มความหลากหลายทางชีวภาพในพื้นที่ป่าสงวนแห่งชาติ (ป่าพรุ) ในเขต โครงการพัฒนาพื้นที่ลุ่มน้ำปากพนังอันเนื่องมาจากพระราชดำริ จังหวัดนครศรีธรรมราช

ผลที่คาดว่าจะได้รับ

1. ชุมชนเกิดจิตสำนึกและความเข้มแข็งขององค์กรภายในชุมชน ในการอนุรักษ์ป่าพรุ
2. ชุมชนในพื้นที่มีส่วนร่วมในการจัดการทรัพยากรป่าพรุ เพื่อลดปัญหา ความขัดแย้ง รวมถึงข้อพิพาทในการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติ ในพื้นที่ป่าพรุ
3. ก่อให้เกิดประโยชน์แก่ประชาชน ชุมชน และท้องถิ่น ในการพึ่งพา

ตนเองและปรับปรุงคุณภาพชีวิตให้ดีขึ้น

4. พื้นที่ป่าพรุได้รับการดูแลรักษา ป้องกันไฟฟ้า อนุรักษ์และฟื้นฟู ให้คืนความอุดมสมบูรณ์ สามารถที่จะเอื้ออำนวยประโยชน์ให้กับชุมชน อย่างยั่งยืน

โครงการพัฒนาป่าไม้และระบบนิเวศป่าพรุในพื้นที่ลุ่มน้ำปากพนังอันเนื่องมาจากพระราชดำริ

กรมป่าไม้

จากการประชุมคณะอนุกรรมการพัฒนาสิ่งแวดล้อมโครงการพัฒนาลุ่มน้ำปากพนังอันเนื่องมาจากพระราชดำริ ครั้งที่ 1/2550 เมื่อวันที่ 6 สิงหาคม 2550 เลขานุการคณะอนุกรรมการพัฒนาสิ่งแวดล้อมโครงการพัฒนาลุ่มน้ำปากพนังอันเนื่องมาจากพระราชดำริ เสนอให้ที่ประชุมพิจารณาร่างแผนบริหารจัดการและฟื้นฟูนิเวศลุ่มน้ำปากพนัง ปี 2550 - 2559 แต่เนื่องจากล่วงเลยเวลาการจัดทำงบประมาณปี 2551 แล้ว ที่ประชุมจึงมีมติมอบให้สำนักงานคณะกรรมการพิเศษเพื่อประสานงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ พิจารณาสับสนุนงบประมาณ พ.ศ. 2551 เป็นกรณีเร่งด่วน โดยให้กรมป่าไม้ร่วมกับกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช จัดทำแผนป้องกันไฟป่าเพื่อเป็นการแก้ปัญหาเฉพาะหน้าเกี่ยวกับไฟป่าบริเวณพรุควนเคร็ง และให้พิจารณาปรับปรุงแผนงานเสนอคณะกรรมการฯ ทั้งนี้ ในส่วนภารกิจของกรมป่าไม้ที่เกี่ยวข้อง คือ ยุทธศาสตร์ที่ 1 สงวนอนุรักษ์และฟื้นฟูสภาพนิเวศของลุ่มน้ำปากพนังให้คืนความอุดมสมบูรณ์สมดุลอย่างเป็นระบบ ซึ่งประกอบด้วย 2 มาตรการ คือ มาตรการที่ 1 สงวน อนุรักษ์ และฟื้นฟูป่าบริเวณต้นน้ำลำธาร และมาตรการที่ 2 ฟื้นฟูและดูแลรักษาป่าชายเลนพื้นที่ลุ่มน้ำและป่าพรุรอบชายฝั่งปากพนังให้มีความสมบูรณ์

กรมป่าไม้ ได้เล็งเห็นความสำคัญในการสงวน อนุรักษ์ และฟื้นฟูสภาพนิเวศป่าไม้ในโครงการพัฒนาพื้นที่ลุ่มน้ำปากพนัง เพื่อสนองพระราชดำริพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว จึงน้อมนำแนวพระราชดำริด้านการพัฒนาและการจัดการทรัพยากรป่าไม้และสิ่งแวดล้อม มาใช้เป็นแนวทางการจัดทำโครงการพัฒนาป่าไม้ในพื้นที่ลุ่มน้ำปากพนังอันเนื่องมาจากพระราชดำริเชิงบูรณาการ ซึ่งปัจจัยสำคัญในการบริหารจัดการป่าให้ประสบความสำเร็จ คือ ความร่วมมือจากประชาชนในการบริหารจัดการป่าในพื้นที่ของตนเอง อาทิ การมีส่วนร่วมของคนและชุมชนในการป้องกันไฟป่าในรูปแบบอาสาสมัครป้องกันไฟป่าโดยรัฐเป็นผู้สนับสนุนความรู้ทางวิชาการและอุปกรณ์ในการดำเนินงาน นอกจากนั้นยังส่งเสริมให้มีการพัฒนาอาชีพด้านป่าไม้ตามแนวพระราชดำริ เพื่อที่ราษฎรจะได้มีรายได้ และมีการใช้ประโยชน์จากไม้ จัดให้มีการฝึกอบรมราษฎรและเยาวชนให้มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับป่าไม้ การป้องกันไฟป่า และจัดทำแปลงทดลองปลูกพันธุ์ไม้เพื่อเพิ่มความหลากหลายทางชีวภาพเพื่อฟื้นคืนสภาพป่าพรุให้อุดมสมบูรณ์ดังเดิม ให้ตอบสนองประโยชน์สุขของประชาชนที่สมดุลและยั่งยืน โดยดำเนินการในพื้นที่หมู่บ้านเป้าหมายในโครงการพัฒนาพื้นที่ลุ่มน้ำปากพนังเพื่อสนองพระราชดำริพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว

พื้นที่ดำเนินงาน

1. ป่าสงวนแห่งชาติ ป่าบ้านกุ่มแปะ ป่าบ้านโนลุ่ม และป่าพุดวงเค็ง
ตำบลบ้านตุล ตำบลเค็งและตำบลชะอวด อำเภอชะอวด ตำบลสวนหลวง อำเภอเฉลิมพระเกียรติ
เนื้อที่ประมาณ 54,221 ไร่ พื้นที่ ส.ป.ก. 9,169 ไร่ อยู่ในความรับผิดชอบของกรมป่าไม้ 45,052 ไร่
2. ป่าสงวนแห่งชาติ ป่าดอนทรายและป่าคลอง
ตำบลควนพัง อำเภออ่อนพิบูลย์ ตำบลสวนหลวง อำเภอเฉลิมพระเกียรติ เนื้อที่ประมาณ 52,987 ไร่ พื้นที่ ส.ป.ก.
23,286 ไร่ อยู่ในความรับผิดชอบของกรมป่าไม้ 29,701 ไร่
3. ป่าสงวนแห่งชาติ ป่าคลองค็อง
ตำบลสวนหลวง อำเภอเฉลิมพระเกียรติ ตำบลแม่เจ้าอยู่หัว อำเภอเชียรใหญ่ เนื้อที่ประมาณ 29,949 ไร่
พื้นที่ ส.ป.ก. 14,472 ไร่ อยู่ในความรับผิดชอบของกรมป่าไม้ 15,477 ไร่
4. ป่าสงวนแห่งชาติ ป่าท่าช้างข้าม
ตำบลการะเกด เขาพระบาท อำเภอเชียรใหญ่ เนื้อที่ประมาณ 28,668 ไร่ พื้นที่ ส.ป.ก. 8,843 ไร่
อยู่ในความรับผิดชอบของกรมป่าไม้ 19,825 ไร่ ป่าไม้ถาวรตามมติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ 14 พฤศจิกายน 2504
และ 23 มกราคม 2516 (ป่าหมายเลข 102 แปลง 1) เนื้อที่ประมาณ 57,495 ไร่ (อยู่ในเขตห้ามล่าสัตว์ป่าทะเลน้อย
บางส่วน)
5. ป่าสงวนแห่งชาติในเขตโครงการพัฒนาพื้นที่ลุ่มน้ำปากพนังอันเนื่องมาจากพระราชดำริ

ผลการดำเนินงาน

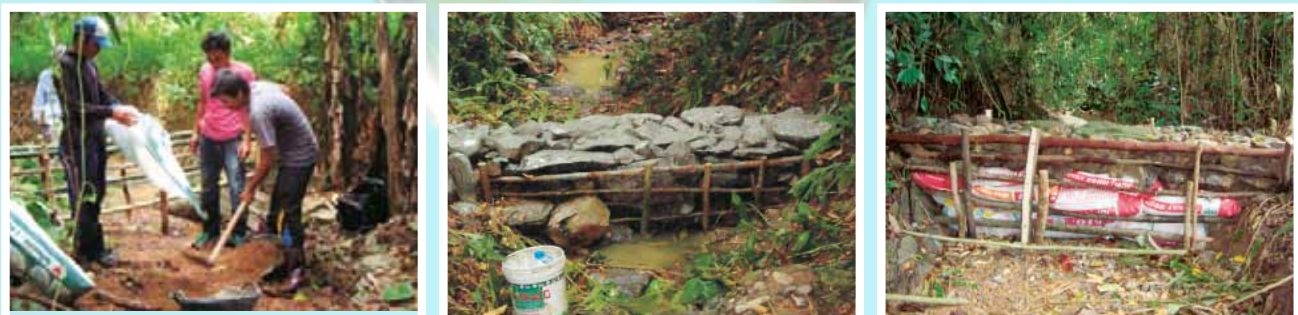
1. จัดตั้งศูนย์ประสานงานควบคุมไฟป่า
2. อบรมพัฒนาสร้างจิตสำนึกแก่ประชาชนให้มีความรู้ ความเข้าใจในการบริหารจัดการทรัพยากรป่าไม้
3. จัดตั้งหมู่บ้านรักษ่าป่าพรุ และอาสาสมัครป้องกันไฟป่า
4. รวบรวมขยายพันธุ์ไม้และภูมิปัญญาท้องถิ่น รวมทั้งส่งเสริมพัฒนาอาชีพป่าไม้ตามแนวพระราชดำริ

การป้องกันและควบคุมไฟป่า

การฟื้นฟูระบบนิเวศป่าพรุ

กิจกรรมจัดทำฝายต้นน้ำแบบผสมผสาน

โครงการการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการพื้นที่ป่าต้นน้ำปากพนังอย่างยั่งยืน

มหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์

เป็นโครงการเพื่อต่อยอดผลการดำเนินชุดโครงการวิจัยและพัฒนาพื้นที่ลุ่มน้ำปากพนังและโครงการจัดการเครือข่ายท่องเที่ยวเชิงนิเวศจังหวัดนครศรีธรรมราช เพื่อศึกษาวิถีชีวิต วิธีการผลิต การใช้ที่ดินในพื้นที่ต้นน้ำ สภาพปัญหา ความต้องการ และค้นหาแนวทางในการจัดการผืนป่าต้นน้ำปากพนังอย่างยั่งยืนร่วมกันของชุมชนต้นน้ำปากพนังและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ซึ่งเป็นทรัพยากรต้นทุนของชุมชนที่หาค่ามิได้ให้คงอยู่อย่างยั่งยืนบนพื้นฐานการดำเนินวิถีชุมชนแบบพอเพียง เพื่อนำไปสู่การสร้างพลังจิตสำนึกและความตระหนักถึงคุณค่าผืนป่าต้นน้ำของชุมชน โดยอาศัยกิจกรรมการแลกเปลี่ยนเรียนรู้และสร้างจิตสำนึกในการอนุรักษ์สู่กลุ่มเยาวชนรุ่นหลังในการร่วมพิทักษ์ผืนป่าต้นน้ำของชุมชน เพื่อสร้างกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชนในลักษณะเครือข่ายความร่วมมือภายในแต่ละชุมชน เช่น วัด โรงเรียน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และหน่วยพิทักษ์อุทยาน และเครือข่ายภายนอกชุมชนบริเวณพื้นที่ป่าต้นน้ำปากพนัง โดยมีการหนุนเสริมจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น องค์กรบริหารส่วนจังหวัดนครศรีธรรมราช สำนักบริหารพื้นที่อนุรักษ์ที่ 5 นครศรีธรรมราช โครงการพัฒนาพื้นที่ลุ่มน้ำปากพนังอันเนื่องมาจากพระราชดำริ จังหวัดนครศรีธรรมราช ชุดโครงการวิจัยจากมหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์ เป็นต้น โดยมีองค์กรชุมชนท้องถิ่นในแต่ละพื้นที่เป็นแกนหลักในการดำเนินงานและประสานเป็นภาคีความร่วมมือทั้งภายในและภายนอกชุมชนอย่างต่อเนื่องภายใต้เครือข่ายพิทักษ์ผืนป่าต้นน้ำปากพนัง

พื้นที่ดำเนินการ

ชุมชนต้นน้ำปากพนัง จำนวน 13 ตำบล ได้แก่ ตำบลเขาแก้ว ชุนทะเล กำโลน ท่าดี อำเภอลานสกา ตำบลหินตก ร่อนพิบูลย์ อำเภอร่อนพิบูลย์ ตำบลสามตำบล ทุ่งโพธิ์ นาหมอนบุญ อำเภोजุฬารักษ์ ตำบลวังอ่าง เขาพระทอง ความหนองหงส์ อำเภอยะเอนก จังหวัดนครศรีธรรมราช และตำบลลานข่อย อำเภอป่าพะยอม จังหวัดพัทลุง

ผลการดำเนินงาน

1. ฐานข้อมูลชุมชนต้นน้ำปากพนัง
2. สภาพปัญหา สาเหตุ ผลกระทบ ความต้องการ
3. ข้อเสนอแนะและแนวทางแก้ไขปัญหา
4. แนวทางและแผนการอนุรักษ์และฟื้นฟูพื้นที่ป่าต้นน้ำปากพนังอย่างยั่งยืน
5. ชุมชนต้นแบบความร่วมมือในการอนุรักษ์ฟื้นฟูพื้นที่ป่าต้นน้ำ : วังอ่าง

การปรับเปลี่ยนวิถีการผลิตจากเกษตรเคมีสู่เกษตรธรรมชาติเพื่อฟื้นฟูระบบนิเวศของชุมชนต้นน้ำปากพนัง กรณีศึกษา กลุ่มอนุรักษ์บ้านเขาวัง ตำบลหินตก อำเภอร่อนพิบูลย์ จังหวัดนครศรีธรรมราช

มหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์

บ้านเขาวัง เป็นหมู่บ้านในหุบเขาพื้นที่ต้นน้ำเขาวัง หมู่ที่ 12 ตำบลหินตก อำเภอร่อนพิบูลย์ จังหวัดนครศรีธรรมราช มีวิถีชีวิตพึ่งพาการทำเกษตรเป็นหลัก คือ การทำสวนไม้ผล การทำสวนยางพารา ที่ปรับเปลี่ยนมาจากสวนสมรมดั้งเดิม และการปลูกมะนาว ซึ่งมีการใช้สารเคมีกันอย่างเข้มข้นจากการเกิดโรคและแมลงในพื้นที่ ส่งผลกระทบต่อไม้ผล และยางพาราที่ให้ผลผลิตต่ำลงเรื่อยๆ จนยืนต้นตาย อีกทั้งการปรับเปลี่ยนพื้นที่ไปปลูกยางซึ่งเป็นพืชเชิงเดี่ยว ได้ส่งผลกระทบต่อความชุ่มชื้นและระบบนิเวศของผืนป่าต้นน้ำสูญเสียไปอีกด้วย สังเกตจากหน้าดินที่แห้งแข็ง ไม่ค่อยพบสัตว์หน้าดิน และปริมาณน้ำตามลำห้วยที่ลดน้อยลง

เหตุการณ์ดังกล่าวได้สร้างความตระหนักให้เกิดขึ้นกับกลุ่มคนหนุ่มในชุมชนซึ่งได้รวมตัวกันจัดตั้งกลุ่มขึ้นมาในปี 2548 คือ กลุ่มอนุรักษ์บ้านเขาวัง โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อร่วมกันอนุรักษ์ฟื้นฟูพื้นที่ป่าต้นน้ำของบ้านเขาวัง และส่งเสริมการทำเกษตรที่เกื้อกูลกับธรรมชาติเพื่อสามารถฟื้นฟูความอุดมสมบูรณ์ของดิน น้ำ ป่าให้เกิดขึ้นในชุมชน โดยมีโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนบ้านเขาวัง เป็นหน่วยงานหลักในพื้นที่ที่ให้การสนับสนุนการดำเนินกิจกรรมการเรียนรู้และอนุรักษ์ฟื้นฟูพื้นที่ต้นน้ำของกลุ่มอนุรักษ์บ้านเขาวังอย่างต่อเนื่อง อีกทั้งในช่วงปีที่ผ่านมาหน่วยจัดการต้นน้ำปากพนังได้สนับสนุนการจัดทำฝายต้นน้ำในพื้นที่บ้านเขาวังกว่า 90 ฝาย ซึ่งได้สร้างการเปลี่ยนแปลงให้เกิดขึ้นอย่างชัดเจนในบ้านเขาวัง คือ น้ำในลำห้วยมีปริมาณเพิ่มมากยิ่งขึ้น อีกทั้งกลุ่มคนหนุ่มในชุมชนยังได้ศึกษาเรียนรู้กระบวนการทำเกษตรชีวภาพจากศูนย์ถ่ายทอดเทคโนโลยีชีวภาพจากชุมชนข้างกลางและการควบคุมโรคพืชและแมลงแบบชีววิธีจากสำนักงานพัฒนาที่ดินจังหวัดนครศรีธรรมราชอีกด้วย

ด้วยประสบการณ์ในการไปศึกษาเรียนรู้การทำเกษตรชีวภาพจากชุมชนที่ประสบผลสำเร็จแล้วนั้น คนหนุ่มในกลุ่มอนุรักษ์บ้านเขาวังจึงมีความตั้งใจที่จะปรับเปลี่ยนวิถีการผลิตของชุมชนที่ใช้สารเคมีอย่างเข้มข้นและต่อเนื่องไปสู่เกษตรธรรมชาติเพื่อฟื้นคืนความอุดมสมบูรณ์ของระบบนิเวศและทรัพยากรธรรมชาติที่จะส่งผลต่อวิถีการดำรงชีพของชาวเขาวังให้ได้ โดยจะเริ่มทดลองปรับเปลี่ยนหาวิธีการที่เหมาะสมจากสมาชิกในกลุ่มอนุรักษ์บ้านเขาวังก่อน แล้วจึงค่อยขยายผลไปยังชุมชนบ้านเขาวังเมื่อประสบผลสำเร็จ

พื้นที่ดำเนินการ

ชุมชนบ้านเขาวัง หมู่ที่ 12 ตำบลหินตก อำเภออ่อนพิบูลย์ จังหวัดนครศรีธรรมราช

ผลการดำเนินงาน

1. แนวทางการปรับเปลี่ยนวิถีการผลิตที่เหมาะสมกับชุมชนบ้านเขาวัง

สมาชิกกลุ่มอนุรักษ์บ้านเขาวัง ได้นำเสนอแนวทางในการสร้างความยั่งยืนให้เกิดขึ้นกับระบบนิเวศ เศรษฐกิจ และวิถีชีวิตของชุมชนบ้านเขาวัง โดยชุมชนได้นำเสนอแนวทางในการปรับเปลี่ยนวิถีการผลิต ดังนี้

1.1 เกษตรกรหันมาทำและใช้ปุ๋ยหมัก ปุ๋ยอินทรีย์ ปุ๋ยชีวภาพมากขึ้น ทดแทนการใช้ปุ๋ยเคมี และสารเคมี

1.2 การนำภูมิปัญญาดั้งเดิม คือ การทำสวนสมรม สวนหลังบ้าน หรือสวนฟอเดมา มาเป็นแบบอย่างในการทำสวนแบบยั่งยืน

1.3 การเพาะขยายพันธุ์ไม้ท้องถิ่น เช่น ฝักหวานช้างโขลง มีการรวบรวมพันธุ์ไม้รอบๆ บริเวณโรงเรียน

1.4 การสนับสนุนการแก้ไขปัญหาของชุมชนอย่างต่อเนื่อง เช่น

1.4.1 การฝึกอบรมให้ความรู้อย่างสม่ำเสมอ

1.4.2 การดูแลและหาตลาดสินค้า

1.4.3 การศึกษาวิจัยแล้วนำมาใช้ประโยชน์จริง เช่น ศึกษาการเปลี่ยนแปลงของสภาพพื้นที่ ศึกษาโรคของต้นไม้ เพื่อการแก้ไขปัญหา

2. แลกเปลี่ยนเรียนรู้และเติมเต็มประสบการณ์สู่การปฏิบัติ

2.1 การศึกษาเรียนรู้และเติมเต็มประสบการณ์ให้กับสมาชิกกลุ่มอนุรักษ์บ้านเขาวัง ด้วยการศึกษาเรียนรู้จากชุมชนที่ประสบผลสำเร็จในการทำเกษตรธรรมชาติซึ่งได้สร้างความยั่งยืนให้เกิดขึ้นกับชุมชน แล้วนำมาปรับใช้ให้เหมาะสมกับการปรับเปลี่ยนรูปแบบการผลิตจากการทำเกษตรเคมีเป็นเกษตรธรรมชาติของชุมชนบ้านเขาวัง ซึ่งชุมชนได้นำเสนอแนวทางที่จะช่วยเติมเต็มองค์ความรู้ให้กับชุมชน ดังนี้

2.1.1 การเรียนรู้วิธีการทำเกษตรชีวภาพจากชุมชนที่ประสบผลสำเร็จที่ได้เปลี่ยนจากเคมีเป็นชีวภาพเพื่อนำมาปรับใช้ให้เหมาะสมกับชุมชน

2.1.2 จัดฝึกอบรมและให้ความรู้ที่ชุมชนยังขาดและต้องการเติมเต็มในการทำเกษตรธรรมชาติที่ต้องการนำมาใช้ในการปรับเปลี่ยนวิธีการผลิตให้เหมาะสมกับชุมชน

2.2 จากการจัดเวทีสนทนากับสมาชิกกลุ่มอนุรักษ์บ้านเขาวัง สมาชิกได้นำเสนอความต้องการในการศึกษาเรียนรู้เพื่อเพิ่มพูนความรู้ในการแก้ไขปัญหาของชุมชน ดังนี้

2.2.1 การจัดฝึกอบรมให้ความรู้ เรื่อง การเพาะขยายเชื้อไตรโคเดอร์มาเพื่อใช้ในการควบคุมโรคในไม้ผลและมะนาว โดยหน่วยวิจัยไม้ผลเขตร้อนร่วมกับองค์การบริหารส่วนตำบลหินตก

2.2.2 การฝึกอบรมหรือการศึกษาเรียนรู้ เรื่อง การทำสูตรน้ำหมักชีวภาพเพื่อการกำจัดและควบคุมโรคที่เกิดกับพืชและไม้ผลของบ้านเขาวัง เช่น ฝึกอบรมหลักสูตรการศึกษาระดับมัธยมศึกษา ที่ศูนย์ฯ ทุ่งสง การฝึกอบรมที่ศูนย์ถ่ายทอดเทคโนโลยีชีวภาพข้างกลาง เป็นต้น

2.2.3 การทดลองใช้วิธีทางชีวภาพในการแก้ไขปัญหาและควบคุมโรค เช่น การใช้ไตรโคซานไล่เดือนฝอย การใช้เชื้อไตรโคเดอร์มา และน้ำหมักชีวภาพ เป็นต้น

2.2.4 หน่วยวิจัยไม้ผลเขตร้อน ศึกษาความเป็นไปได้ในการทดลองนำเชื้อรา เชื้อแบคทีเรียเพื่อควบคุมแมลงและโรคในห้องปฏิบัติการ

2.2.5 การประสานความรู้ในเรื่องการจัดการสวน การตกแต่งสวน ที่เอื้อต่อการเพิ่มผลผลิตและการควบคุมโรค

โครงการพัฒนาโยบายสาธารณะเพื่อสุขภาพแบบมีส่วนร่วม กรณีศึกษา สุขภาพ จังหวัดนครศรีธรรมราช : ประเด็นการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการพื้นที่ป่าต้นน้ำ

มหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์

จากสภาพการลดลงอย่างรวดเร็วของพื้นที่ป่าต้นน้ำจังหวัดนครศรีธรรมราช อันเนื่องจากการบุกรุกพื้นที่ป่าเพื่อสร้างที่ทำกินแล้ว การปรับเปลี่ยนวิถีการทำเกษตรบริเวณต้นน้ำซึ่งเดิมชุมชนส่วนใหญ่ทำสวนแบบผสมผสานปลูกพืชหลากหลายชนิด เรียกว่า สวนสมรม หรือสวนพอเหมาะ แต่ด้วยสภาพเศรษฐกิจทำให้ราคาผลผลิตตกต่ำ กอปรกับนโยบายของภาครัฐ เช่น การส่งเสริมการปลูกยางพารา การแปลงสินทรัพย์เป็นทุน เป็นต้น ได้สร้างการเปลี่ยนแปลงต่อลักษณะการใช้ที่ดินบริเวณพื้นที่ต้นน้ำอย่างมหาศาล สวนสมรมที่มีไม้ผลหลากหลายชนิด ในช่วงที่ราคาผลผลิตตกต่ำจึงถูกโค่นเปลี่ยนไปปลูกยางพาราแทนมากยิ่งขึ้น อีกทั้งรูปแบบการปลูกพืชที่หลากหลายทั้งไม้ผลทางเศรษฐกิจ ไม้ใช้สอย พืชอาหารถูกทำลายลงไปด้วยรูปแบบของกองทุนสงเคราะห์สวนยางพาราซึ่งกำหนดให้ปลูกได้เฉพาะไม้ยางพาราเพียงชนิดเดียวเท่านั้น ทำให้แหล่งอาหาร แหล่งไม้ใช้สอยและความหลากหลายทางชีวภาพที่ช่วยรักษาความสมดุลของระบบนิเวศได้ถูกทำลายลงไปพร้อมๆ กับการเกิดขึ้นของแปลงยางพารา (และไม้ผลเชิงเดี่ยว) ติดตามมาด้วยการส่งเสริมให้ใช้สารเคมีในการเกษตร ทั้งยาปราบวัชพืช ยาปราบศัตรูพืช และปุ๋ยเคมีที่อำนวยความสะดวกให้กับผู้ทำสวนซึ่งมีการใช้กันอย่างแพร่หลายในพื้นที่ต้นน้ำ

การปรับเปลี่ยนไปปลูกพืชเชิงเดี่ยวและการใช้สารเคมีในการเกษตร ได้ส่งผลกระทบต่อชุมชนในพื้นที่ต้นน้ำปากพนังอย่างชัดเจน ได้แก่ การลดลงของปริมาณน้ำในสายห้วยลำคลองต่างๆ อย่างน่าวิตกในช่วงฤดูแล้ง อีกทั้งการฉีดยาปราบศัตรูพืช ทำให้น้ำในลำห้วยลำคลองบริเวณต้นน้ำไม่มีผู้ใดกล้านำมาใช้บริโภคอีก รวมทั้งยังทำให้สัตว์น้ำหลากหลายชนิดในลำห้วยลดน้อยลงจนเกือบสูญพันธุ์ และพืชพรรณพืชสมุนไพรนานาชนิดเริ่มหายไปจากพื้นที่ต้นน้ำ โดยในพื้นที่บางชุมชนที่มีการใช้สารเคมีอย่างเข้มข้นได้ส่งผลให้ต้นไม้อายุสั้นและตายไปเมื่อให้ผลผลิตเพียงไม่กี่ปี ทำให้เศรษฐกิจของชุมชนตกต่ำตามต้นทุนการผลิตที่มากยิ่งขึ้นไป อีกทั้งสุขภาพของเกษตรกรเองก็แย่อย่างเห็นได้ชัดอีกด้วย

พื้นที่ดำเนินการ

ชุมชนต้นน้ำนำร่อง 3 ชุมชน ได้แก่ 1) ชุมชนต้นน้ำตำบลวังอ่าง อำเภอชะอวด 2) ชุมชนต้นน้ำบ้านเขาวัง ตำบลหินตก อำเภออ่อนพิบูลย์ และ 3) ชุมชนต้นน้ำตำบลท่าดี อำเภอลานสกา จังหวัดนครศรีธรรมราช

ผลการดำเนินงาน

ข้อเสนอเชิงนโยบายในการจัดการพื้นที่ป่าต้นน้ำอย่างยั่งยืนจากเวทีระดมความคิดเห็น 3 พื้นที่นำร่อง

โครงการพัฒนารูปแบบการจัดการพื้นที่ป่าต้นน้ำปากพนังอย่างยั่งยืน กรณีป่าชุมชนบ้านวังหอน ตำบลวังอ่าง อำเภอชะอวด จังหวัดนครศรีธรรมราช มหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์

ชุมชนบ้านวังหอน หมู่ที่ 5 ตำบลวังอ่าง อำเภอชะอวด จังหวัดนครศรีธรรมราช ตั้งอยู่บริเวณพื้นที่ต้นน้ำปากพนัง บริเวณอ่างเก็บน้ำห้วยน้ำใส ชุมชนซึ่งอาศัยและทำมาหากินบริเวณพื้นที่ต้นน้ำดังกล่าวได้รวมกลุ่มกันตั้งเป็นองค์กร ชุมชนชื่อว่า “เครือข่ายต้นธารบ้านวังหอน” เพื่อร่วมกันทำกิจกรรมการอนุรักษ์และฟื้นฟูพื้นที่ต้นน้ำของชุมชน เพื่อสร้างจิตสำนึกและความตระหนักถึงความสำคัญของผืนป่าต้นน้ำหลังบ้านให้กับชาวบ้านและเยาวชนในชุมชน เช่น การทำฝายต้นน้ำลำธาร การจัดกิจกรรมเดินป่าศึกษาธรรมชาติเรียนรู้ระบบนิเวศป่าต้นน้ำ ค่ายเยาวชนรักษ์ ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เป็นต้น และประสานความร่วมมือกับหน่วยงานต่างๆ อย่างต่อเนื่อง เช่น อุทยานแห่งชาติ เขาช้าง-เขาเยา องค์กรการบริหารส่วนจังหวัด สำนักงานสิ่งแวดล้อมภาคที่ 14 สำนักบริหารพื้นที่อนุรักษ์ที่ 5 เป็นต้น ซึ่งทำให้การดำเนินงานด้านการอนุรักษ์ในพื้นที่ป่าต้นน้ำของชุมชนบ้านวังหอนร่วมกับหน่วยงานต่างๆ ประสบผลสำเร็จ แตกต่างไปจากชุมชนในพื้นที่ต้นน้ำปากพนังอื่นๆ ที่มักมีภาพของความขัดแย้งระหว่างชุมชนกับหน่วยงานราชการ โดยเฉพาะกับอุทยานแห่งชาติ

ดังได้กล่าวข้างต้น จึงทำให้ชุมชนบ้านวังหอน เป็นชุมชนที่น่าศึกษาเรียนรู้เพื่อเป็นแบบอย่างและแนวทาง ในการจัดการพื้นที่ต้นน้ำโดยชุมชนให้กับพื้นที่ต้นน้ำปากพนังอื่นๆ ได้ จากความสำเร็จในการประสานความร่วมมือกับ ภาคส่วนต่างๆ ของชุมชนบ้านวังหอน ย่อมมีปัจจัยและเงื่อนไขต่างๆ ที่เสริมการดำเนินงานของเครือข่ายต้นธาร บ้านวังหอนและชุมชนให้สำเร็จดังเป้าหมายในการรักษาผืนป่าต้นน้ำปากพนังหลังบ้านของตนไว้ให้ได้ รวมทั้งภูมิปัญญา ของชุมชน ทั้งความเชื่อ และพิธีกรรมที่สืบทอดมาจนเป็นวิถีของชุมชนในการอยู่ร่วมกันกับผืนป่า ซึ่งเป็นส่วนสำคัญยิ่ง ที่ช่วยหนุนเสริมความสำเร็จในการพิทักษ์ผืนป่าต้นน้ำของชุมชนให้คงความอุดมสมบูรณ์ได้เช่นปัจจุบัน ดังนั้น การศึกษา “การพัฒนารูปแบบการจัดการพื้นที่ป่าต้นน้ำปากพนังอย่างยั่งยืนโดยอาศัยภูมิปัญญาท้องถิ่นของชุมชน บ้านวังหอน” จึงเป็นการศึกษาประสบการณ์การจัดการพื้นที่ป่าต้นน้ำในปัจจุบันของชุมชนบ้านวังหอน และภูมิปัญญา ของชุมชนในการจัดการทรัพยากร ทั้งการดูแลรักษา พื้นฟู และการใช้ประโยชน์พื้นที่ป่าต้นน้ำ เพื่อก่อให้เกิด ความภาคภูมิใจและนำภูมิปัญญาของชุมชนมาเป็นเครื่องมือในการดูแลรักษาผืนป่าต้นน้ำปากพนังให้เกิดความยั่งยืน ในอนาคต โดยผสมผสานประสบการณ์และการเรียนรู้รูปแบบการจัดการป่าต้นน้ำของชุมชนที่ประสบผลสำเร็จในพื้นที่ ชุมชนอื่นที่มีลักษณะใกล้เคียงกัน นำมาเป็นแนวทางในการพัฒนารูปแบบการจัดการพื้นที่ป่าต้นน้ำปากพนังของชุมชน บ้านวังหอนเพื่อนำไปสู่ความยั่งยืนตามปรารถนาในอนาคตของชุมชน และถ่ายทอดแนวคิด ภูมิปัญญาและประสบการณ์ การจัดการป่าต้นน้ำสู่เยาวชนรุ่นหลังของชุมชน และชุมชนต้นน้ำปากพนังในพื้นที่อื่นๆ ได้เป็นแนวทางในการจัดการ และหนุนเสริมการจัดการพื้นที่ป่าต้นน้ำหลังบ้านของตนเองได้ โดยอาศัยความรู้ ความชำนาญ และประสบการณ์ ซึ่งแต่ละชุมชนมีอยู่แล้วเป็นฐานคิดและจัดการ นำไปสู่การประสานและขยายเครือข่ายความร่วมมือของชุมชนต้นน้ำ ปากพนังและหน่วยงานสนับสนุนเพื่อการดูแล รักษา พื้นฟู ป้องกันและจัดการผืนป่าต้นน้ำปากพนังอย่างยั่งยืน และสร้างสมดุลคืนแก่ระบบนิเวศต้นน้ำร่วมกันทุกชุมชนต่อไป

พื้นที่ดำเนินการ

ชุมชนบ้านวังทอง หมู่ที่ 5 ตำบลวังอ่าง อำเภอชะอวด จังหวัดนครศรีธรรมราช

ผลการดำเนินงาน

1. ภูมิปัญญาของชุมชนบ้านวังทอง

จากเวทีสนทนากลุ่มและการสัมภาษณ์เชิงลึก สามารถสรุปภูมิปัญญาของชาววังทองออกได้เป็นประเด็นสำคัญ คือ

- 1.1 ภูมิปัญญาในการตั้งถิ่นฐานสร้างบ้านเรือน
- 1.2 ภูมิปัญญาในการทำมาหากิน
- 1.3 ภูมิปัญญาในการดูแลรักษาสุขภาพ
- 1.4 ภูมิปัญญาในการใช้ประโยชน์ทรัพยากร
- 1.5 ภูมิปัญญาในการจัดการทรัพยากรธรรมชาติ
- 1.6 การสืบทอดภูมิปัญญาของชาววังทอง

2. การจัดการพื้นที่ป่าต้นน้ำของชุมชน

2.1 องค์กรที่ทำหน้าที่ในการดูแลรักษาผืนป่าต้นน้ำ

- 2.1.1 หน่วยพิทักษ์อุทยานแห่งชาติเขาปู่ - เขาย่า ที่ ขป.7 ห้วยน้ำใส
- 2.1.2 เครือข่ายต้นธารบ้านวังทอง และชุมชนวังทอง

2.2 ปัญหาและอุปสรรคในการจัดการพื้นที่ป่าต้นน้ำ

- 2.2.1 ผู้นำชุมชนไม่ให้ความร่วมมือเท่าที่ควร แต่ได้รับความร่วมมือจากเจ้าหน้าที่อุทยานแห่งชาติเขาปู่ - เขาย่า เป็นอย่างดี ถึงแม้จะขาดงบประมาณในการดำเนินการ แต่สมาชิกทุกคนก็ไม่เคยบ่น
- 2.2.2 ขาดงบประมาณในการดำเนินกิจกรรมการอนุรักษ์ธรรมชาติ
- 2.2.3 เส้นทางคมนาคมเป็นไปด้วยความยากลำบาก
- 2.2.4 ชุมชนเป็นพื้นที่ห่างไกล การเดินทางเข้ามายากลำบาก ทำให้ไม่ได้รับความสำคัญในการพัฒนาจากรัฐ ชุมชนจึงรู้สึกเหมือนถูกทอดทิ้ง เมื่อเกิดความเดือดร้อนจับพลันแล้วไม่ได้รับความช่วยเหลือก็เกิดความน้อยเนื้อต่ำใจ และเมื่อรัฐจะเข้ามาจึงไม่มีความไว้วางใจเพราะชาวบ้านที่นี้ดูแลกันเอง

3. รูปแบบในการอนุรักษ์ฟื้นฟูป่าต้นน้ำของตำบลวังอ่าง

การดำเนินกิจกรรมที่เกี่ยวข้องเชื่อมโยงกับการอนุรักษ์ฟื้นฟูพื้นที่ป่าต้นน้ำของตำบลวังอ่างสามารถสรุปรูปแบบการอนุรักษ์ฟื้นฟูได้ ดังนี้

- 1.1 ธนาคารอาหารปลอดภัย
- 1.2 การทำผลิตภัณฑ์ลดรายจ่ายครัวเรือน
- 1.3 การปรับเปลี่ยนรูปแบบการทำสวนยางเป็นป่ายาง
- 1.4 ธนาคารต้นไม้
- 1.5 กลุ่มเยาวชนรักษ์ป่าต้นน้ำตำบลวังอ่าง

โครงการปลูกหญ้าแฝกเพื่อการอนุรักษ์ดินและน้ำ

กรมพัฒนาที่ดิน

นับตั้งแต่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ได้ทรงมีพระราชดำริเรื่องหญ้าแฝกครั้งแรก เมื่อวันที่ 22 กรกฎาคม 2534 โดยพระปรีชาสามารถและสายพระเนตรอันยาวไกลในการศึกษาเรื่องการใช้หญ้าแฝกในการอนุรักษ์ดินและน้ำ จากข้อมูลซึ่งเผยแพร่โดยธนาคารโลก ซึ่งมีเครือข่ายที่กว้างขวางในประเทศต่างๆ พระองค์ได้พระราชทานพระราชดำริเกี่ยวกับหญ้าแฝกหลายวาระในที่ต่างๆ ดังเช่น

- หญ้าแฝกเป็นพืชที่มีระบบรากลึกแผ่กระจายลงไปดินตรงๆ เป็นแผงเหมือนกำแพงช่วยกรองตะกอนดิน และรักษาหน้าดินได้ดี จึงควรนำมาศึกษาและทดลองปลูก

- การปลูกหญ้าแฝก ควรปลูกเป็นแถวเดี่ยวระยะปลูก 5 - 10 เซนติเมตร ทำให้ไม่เปลืองพื้นที่ การดูแลรักษาง่าย
- ควรทำการทดลองปลูกในร่องน้ำและบนพื้นที่ลาดชันให้มาก เพื่อช่วยป้องกันการชะล้างพังทลายของดิน
- การปลูกหญ้าแฝกเป็นแนวความคิดใหม่ ควรปลูกโดยไม่ต้องหวังผลอะไรมากนัก แต่ผลที่ได้จะดีมาก เป็นต้น

เนื่องในศุภวาระที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวเสด็จเถลิงถวัลยราชสมบัติครบ 60 ปี ในปี 2549 และเนื่องในมหามงคลสมัยที่จะทรงเจริญพระชนมพรรษา 80 พรรษา ในปีพุทธศักราช 2550 กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ จึงได้จัดทำ “โครงการปลูกหญ้าแฝกเฉลิมพระเกียรติ ปี 2548 - 2550” เพื่อเป็นการรณรงค์ส่งเสริมและขยายผลให้ประชาชนปลูกหญ้าแฝกในพื้นที่ทั่วประเทศ เพื่อการอนุรักษ์ดินและน้ำและนำหญ้าแฝกไปใช้ประโยชน์อย่างเหมาะสม กว้างขวางและต่อเนื่อง โดยการรวมใจของประชาชนคนไทยทั่วประเทศเข้าร่วมโครงการปลูกหญ้าแฝกเฉลิมพระเกียรติ โดยเริ่มดำเนินการดีเดย์ตั้งแต่วันพืชมงคล คือ วันที่ 11 พฤษภาคม 2548 ถึงวันที่ 5 ธันวาคม 2550 โดยมีเป้าหมายที่จะปลูกหญ้าแฝกจำนวนไม่ต่ำกว่า 300 ล้านกล้า และดูแลรักษาอย่างต่อเนื่องจนเกิดผลสำเร็จในการใช้หญ้าแฝกปรับปรุงและรักษาหน้าดินจำนวนไม่ต่ำกว่า 800,000 จุดทั่วประเทศ โดยกรมพัฒนาที่ดินสนับสนุนกล้าพันธุ์หญ้าแฝก และถ่ายทอดเทคโนโลยีการปลูกหญ้าแฝกในพื้นที่ลาดชัน รอบแหล่งน้ำ ปอน้ำ สองข้างทางลำเลียง และถนน รวมทั้งพื้นที่เกษตรกรรม โดยมีการบำรุงดูแลรักษาหญ้าแฝกที่ปลูกอย่างต่อเนื่อง มีการติดตามและปลูกซ่อมแซมให้ครบถ้วน

กิจกรรมและพื้นที่ดำเนินงาน

ปลูกหญ้าแฝกเพื่อการอนุรักษ์ดินและน้ำ 5,000,000 กล้า ในพื้นที่โครงการพัฒนาพื้นที่ลุ่มน้ำปากพนังอันเนื่องมาจากพระราชดำริ จังหวัดนครศรีธรรมราช ประกอบด้วย อำเภอปากพนัง อำเภอเชียรใหญ่ อำเภอชะอวด อำเภอร่อนพิบูลย์ อำเภोजุฬาภรณ์ อำเภอหัวไทร อำเภอพระพรหม อำเภอเฉลิมพระเกียรติ บางส่วนของอำเภอเมืองและอำเภอลานสกา

ผลที่คาดว่าจะได้รับ

1. ทรัพยากรดินได้รับการส่งเสริมและพัฒนาศักยภาพให้เพิ่มผลผลิตภาคเกษตรกรรมและมีการใช้ประโยชน์ที่ดินอย่างยั่งยืน
2. เกษตรกรได้รับการเผยแพร่และถ่ายทอดเทคโนโลยีการพัฒนาที่ดินแบบมีส่วนร่วมรับผิดชอบในการพัฒนาและแก้ไขปัญหาทรัพยากรที่ดิน

โครงการปรับปรุงและพัฒนาดินเปรี้ยว - ดินกรด เพื่อปลูกพืชเศรษฐกิจ กรมพัฒนาที่ดิน

ดินกรดเป็นดินที่มีศักยภาพในการผลิตต่ำ มีผลต่อการเจริญเติบโตและการให้ผลผลิตของพืช การจัดการปรับปรุงแก้ไขปัญหาดินในพื้นที่ดังกล่าวจึงมีความจำเป็นอย่างยิ่ง และเพื่อเป็นการเพิ่มผลผลิตต่อไร่และการใช้ที่ดินอย่างยั่งยืนจึงดำเนินการด้วยการใช้โดโลไมท์หว่านในพื้นที่ โดยดำเนินการในเขตปลูกปาล์มน้ำมัน เขตไม้ผลและยางพารา

กิจกรรมและพื้นที่ดำเนินงาน

ปรับปรุงและพัฒนาพื้นที่ดินเปรี้ยว - ดินกรดเพื่อปลูกพืชเศรษฐกิจ 81,798 ไร่ ในพื้นที่โครงการพัฒนาพื้นที่ลุ่มน้ำปากพนัง อันเนื่องมาจากพระราชดำริ จังหวัดนครศรีธรรมราช ประกอบด้วย อำเภอปากพนัง อำเภอเชียรใหญ่ อำเภอชะอวด อำเภอร่อนพิบูลย์ อำเภอจุฬาภรณ์ อำเภอหัวไทร อำเภอพระพรหม อำเภอเฉลิมพระเกียรติ บางส่วนของอำเภอเมือง และอำเภอลานสกา

ผลที่คาดว่าจะได้รับ

1. ทรัพยากรดินได้รับการส่งเสริมและพัฒนาศักยภาพ ให้เพิ่มผลผลิตภาคเกษตรกรรมและมีการใช้ประโยชน์ที่ดินอย่างยั่งยืน
2. เกษตรกรได้รับการเผยแพร่และถ่ายทอดเทคโนโลยีการพัฒนาที่ดินแบบมีส่วนร่วมรับผิดชอบในการพัฒนาและแก้ไขปัญหาทรัพยากรที่ดิน

โครงการปรับปรุงพื้นที่ดินเปรี้ยวเพื่อปลูกปาล์มน้ำมัน

กรมพัฒนาที่ดิน

ปาล์มน้ำมัน เป็นพืชชนิดหนึ่งที่ค่อนข้างทนต่อสภาพความเป็นกรดของดินได้ดี และเป็นพืชน้ำมันที่มีความสำคัญต่อระบบเศรษฐกิจของประเทศ เมื่อเกษตรกรทำการเกษตรโดยไม่ทราบถึงปัญหาดินของตนเอง หรือไม่สามารถจัดการให้ใช้ประโยชน์ในการปลูกพืชได้จะทำให้มีการปล่อยพื้นที่ทิ้งร้างไว้ กรมพัฒนาที่ดิน โดยสถานีพัฒนาที่ดินนครศรีธรรมราช ได้ดำเนินงานโครงการปรับปรุงพื้นที่ดินเปรี้ยวเพื่อปลูกปาล์มน้ำมัน ในพื้นที่โครงการพัฒนาพื้นที่ลุ่มน้ำปากพนังอันเนื่องมาจากพระราชดำริ โดยดำเนินการขุดยกร่องและปรับปรุงดินเปรี้ยวด้วยโดโลไมท์ จึงเป็นการช่วยเหลือเกษตรกรให้สามารถใช้พื้นที่ทำการเกษตรได้ และให้ความรู้แก่เกษตรกรในการจัดการดินเปรี้ยวให้เกิดประโยชน์สูงสุด อีกทั้งคุ้มค่าต่อการลงทุน

กิจกรรมและพื้นที่ดำเนินงาน

ปรับปรุงพื้นที่ดินเปรี้ยวเพื่อปลูกปาล์มน้ำมัน 48,497 ไร่ ในพื้นที่โครงการพัฒนาพื้นที่ลุ่มน้ำปากพนังอันเนื่องมาจากพระราชดำริ จังหวัดนครศรีธรรมราช ประกอบด้วย อำเภอปากพนัง อำเภอเชียรใหญ่ อำเภอชะอวด อำเภออ่อนพิบูลย์ อำเภอจุฬาภรณ์ อำเภอหัวไทร อำเภอพระพรหม อำเภอเฉลิมพระเกียรติ บางส่วนของอำเภอเมือง และอำเภอลานสกา

ผลที่คาดว่าจะได้รับ

1. ทรัพยากรดินได้รับการส่งเสริมและพัฒนาศักยภาพ ให้เพิ่มผลผลิตภาคเกษตรกรรมและมีการใช้ประโยชน์ที่ดินอย่างยั่งยืน
2. เกษตรกรได้รับการเผยแพร่และถ่ายทอดเทคโนโลยี การพัฒนาที่ดินแบบมีส่วนร่วมรับผิดชอบในการพัฒนาและแก้ไขปัญหาทรัพยากรที่ดิน

โครงการสาธิตการใช้ปุ๋ยพืชสด

กรมพัฒนาที่ดิน

ปุ๋ยพืชสด เป็นทางเลือกหนึ่งที่จะช่วยยกระดับของอินทรีย์วัตถุในดินให้สูงขึ้น เพื่อปรับปรุงบำรุงดินให้มีความอุดมสมบูรณ์ ป้องกันการเสื่อมโทรมของดินและช่วยอนุรักษ์ดินและน้ำ หลังจากไถกลบส่วนหนึ่งของเศษพืชที่ตากค้างอยู่จะทำหน้าที่คลุมดิน ป้องกันการระเหยของน้ำจากผิวดิน ขณะเดียวกันเศษพืชที่อยู่ในดินเมื่อสลายตัวจะกลายเป็นอินทรีย์วัตถุช่วยให้สภาพทางกายภาพของดินดีขึ้น ดังนั้นการสาธิตการใช้ปุ๋ยพืชสด จะทำให้เกษตรกรเข้าใจและเห็นเป็นแบบอย่างเพื่อนำไปใช้ประโยชน์ได้อย่างถูกต้องมีประสิทธิภาพ

กิจกรรมและพื้นที่ดำเนินงาน

สถิติการใช้ปุ๋ยพืชสด 5,246 ไร่ ในพื้นที่โครงการพัฒนาพื้นที่ลุ่มน้ำปากพนังอันเนื่องมาจากพระราชดำริ จังหวัดนครศรีธรรมราช ประกอบด้วย อำเภอปากพนัง อำเภอเชียรใหญ่ อำเภอชะอวด อำเภอร่อนพิบูลย์ อำเภอจุฬาภรณ์ อำเภอหัวไทร อำเภอพระพรหม อำเภอเฉลิมพระเกียรติ บางส่วนของอำเภอเมือง และอำเภอลานสกา

ผลที่คาดว่าจะได้รับ

1. ทรัพยากรดินได้รับการส่งเสริมและพัฒนาศักยภาพให้เพิ่มผลผลิตภาคเกษตรกรรมและมีการใช้ประโยชน์ที่ดินอย่างยั่งยืน
2. เกษตรกรได้รับการเผยแพร่และถ่ายทอดเทคโนโลยีการพัฒนาที่ดินแบบมีส่วนร่วมรับผิดชอบในการพัฒนา และแก้ไขปัญหาทรัพยากรที่ดิน

โครงการจัดทำระบบโครงสร้างการพัฒนาที่ดิน

กรมพัฒนาที่ดิน

การปรับปรุงแปลงนาลักษณะที่ 1 ก่อสร้างโดยให้ระดับของคันดินอยู่ในระดับเดียวกัน วัตถุประสงค์เพื่อเก็บกักน้ำที่ไหลป่ามาไว้เป็นช่วงๆ มีลักษณะเหมือนคันนา บนคันนาสามารถปลูกพืชต่างๆ ได้ วัตถุประสงค์หลักของพื้นที่เพื่อใช้ทำนา การพัฒนาพื้นที่นาว่างดังกล่าวเพื่อให้เกษตรกรใช้ประโยชน์ที่ดินเกิดผลตอบแทนสูงสุดคุ้มค่าการลงทุน

การปรับปรุงแปลงนาลักษณะที่ 2 ก่อสร้างโดยให้ระดับของคันดินอยู่ในระดับเดียวกันตลอดเช่นเดียวกับแบบที่ 1 แต่มีการขุดคูน้ำเพื่อเก็บกักน้ำและระบายน้ำ โดยการขุดดินทำเป็นคูแล้วเอาดินนั้นขึ้นมาทับถมเป็นคันดิน วัตถุประสงค์เพื่อเก็บกักน้ำ ระบายน้ำ และส่งน้ำในแปลงปลูกพืช บนคันดินยังสามารถปลูกพืชเศรษฐกิจต่างๆ ได้เช่นเดียวกับแบบที่ 1 การใช้ประโยชน์ส่วนใหญ่ของพื้นที่ยังใช้ทำนา และพื้นที่ส่วนหนึ่งปลูกพืชเศรษฐกิจ ร่องน้ำสามารถเลี้ยงปลาได้ เป็นทางเลือกให้เกษตรกรสามารถใช้ที่ดินลักษณะผสมผสาน ลดความเสี่ยงจากการทำนาเพียงอย่างเดียว

การปรับปรุงแปลงนาลักษณะที่ 3 มีลักษณะเหมือนคันดินที่สร้างขึ้นโดยให้ระดับของคันดินอยู่ในระดับเดียวกัน ทำโดยการขุดดินขึ้นให้เป็นคูน้ำทั้งสองด้านแล้วนำดินนั้นมาถมเป็นคันดินวัตถุประสงค์เพื่อเก็บกักน้ำและระบายน้ำในพื้นที่ราบและราบลุ่มบนคันดินสามารถปลูกพืชเศรษฐกิจ เช่น ไม้ผล/ไม้ยืนต้น ขนาดของร่องปลูกไม้ผล จะผันแปรไปตามลักษณะดิน การปรับปรุงแปลงนาลักษณะที่ 3 สามารถออกแบบต่อเนื่องทำเป็นแปลงใหญ่ได้ เพื่อให้เกษตรกรที่มีพื้นที่ทำนาที่มีศักยภาพต่ำและได้รับผลตอบแทนไม่คุ้มค่า ได้มีทางเลือกในการใช้ประโยชน์ที่ดินให้เกิดผลตอบแทนสูงสุด

กิจกรรมและพื้นที่ดำเนินงาน

การจัดระบบโครงสร้างการพัฒนาที่ดิน 26,927 ไร่ ในพื้นที่โครงการพัฒนาพื้นที่ลุ่มน้ำปากพนัง อันเนื่องมาจากพระราชดำริ จังหวัดนครศรีธรรมราช ประกอบด้วย อำเภอปากพนัง อำเภอเชียรใหญ่ อำเภอชะอวด อำเภอร่อนพิบูลย์ อำเภोजุฬาภรณ์ อำเภอหัวไทร อำเภอพระพรหม อำเภอเฉลิมพระเกียรติ บางส่วนของอำเภอเมือง และอำเภอลานสกา

ผลที่คาดว่าจะได้รับ

1. ทรัพยากรดินได้รับการส่งเสริมและพัฒนาศักยภาพให้เพิ่มผลผลิตภาคเกษตรกรรมและมีการใช้ประโยชน์ที่ดินอย่างยั่งยืน
2. เกษตรกรได้รับการเผยแพร่และถ่ายทอดเทคโนโลยีการพัฒนาที่ดินแบบมีส่วนร่วมรับผิดชอบในการพัฒนาและแก้ไขปัญหาทรัพยากรที่ดิน

โครงการอนุรักษ์ฟื้นฟูแหล่งน้ำ

กรมทรัพยากรน้ำ

• คลองโท บ้านควนนางเทวน ตำบลขอนแก่น อำเภอลำดวน สภาพทั่วไปเป็นที่ราบลุ่ม ราษฎรมีอาชีพหลักในการทำนา และไร่นาสวนผสม ช่วงฤดูฝนมีน้ำท่วมขัง และช่วงหน้าแล้ง ลำคลองมีสภาพแห้งขอด ทำให้ราษฎรขาดแคลนน้ำ

บริเวณบ้านควนนางเทวน มีคลองโทผ่านลงสู่คลองขอนแก่น ซึ่งเป็นคลองสายหลักในการใช้น้ำเพื่อการเกษตรในพื้นที่ อำเภอลำดวน สภาพคลองโทในปัจจุบันตื้นเขิน หน้าแล้ง คลองโทแห้งขอด ไม่มีศักยภาพในการกักเก็บน้ำซึ่งไหลลง

คลองลัด ทำให้มีปัญหาขาดน้ำเพื่อการเกษตรและระบายน้ำได้ช้าช่วงหน้าฝน จึงจำเป็นต้องมีโครงสร้าง ประตูน้ำหรือฝายน้ำล้นในการควบคุมรักษาระดับน้ำในลำคลอง

ลักษณะโครงการ

1. เพิ่มประสิทธิภาพการเก็บกักและรักษาระดับน้ำในลำคลองให้สูงขึ้นโดยใช้โครงสร้างฝายแบบฝายสันมน (Ogee)

- ขยายความกว้างพื้นที่หน้าตัดลำคลอง ระยะทางรวม 1,308 ม. (ปี 2552)
- ก่อสร้างฝายแบบฝายสันมน (Ogee) (ปี 2553)
- ความกว้างสันฝายฯ 14.00 ม.
- ความสูงสันฝายฯ จากพื้นฝาย 2.00 ม.
- ระดับน้ำเก็บกัก 3.900 ม. (รสม.)

2. อาคารประกอบ

- อาคารทางน้ำเข้าท่อ คสล. \varnothing 0.80, 0.60, 0.40 ม.
- อาคารทางข้ามคลองกว้าง 6.00 ม.
- อาคารบังคับน้ำ 2 - \varnothing 1.00 x 4.00 จำนวน 1 แห่ง (ปี 2553)
- อาคารท่อเหลี่ยม คสล. 2 - 3.30 x 2.90 ยาว 6.00 ม. จำนวน 2 แห่ง (ปี 2553)

- บ้านนอกดอน หมู่ 1 ตำบลท่าไร่ อำเภอเมือง

แหล่งน้ำบ้านนอกดอน ตำบลท่าไร่ อำเภอเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช ตั้งอยู่ในเขตพื้นที่ลุ่มน้ำภาคใต้ฝั่งตะวันออกส่วนที่ 2 ปัจจุบันองค์การบริหารส่วนตำบลท่าไร่ ได้ขุดสระน้ำเพื่อช่วยเหลือราษฎรในการทำไร่นาสวนผสม แต่ก็ยังไม่พอเพียง อีกทั้งระบบประปาของชุมชนยังขาดแหล่งน้ำดิบในการผลิตประปา บริเวณบ้านนอกดอนมีที่สาธารณะประโยชน์ประมาณ 25 ไร่ ที่สามารถพัฒนาให้เป็นแหล่งน้ำดิบและกักน้ำไว้เพื่อประโยชน์สาธารณะของตำบล จึงมีความเหมาะสมที่จะดำเนินการปรับปรุงฟื้นฟูแหล่งน้ำ เพื่อเป็นแหล่งน้ำรองรับการผลิตประปาให้กับชุมชน เพื่อการอุปโภค - บริโภค

ลักษณะโครงการ

2.1 ปรับปรุงและฟื้นฟูแหล่งน้ำ

- ความกว้างกันเฉลี่ย 72.00 - 235.00 ม.
- ความยาวกันเฉลี่ย 150.00 - 310.00 ม.

2.2 อาคารประกอบ

- อาคารทางน้ำเข้า ท่อ คสล. 3 - Ø 0.80 ม. จำนวน 1 แห่ง
- อาคารบังคับน้ำ ท่อ คสล. 1 - Ø 0.80 ม. จำนวน 2 แห่ง

ภาพก่อนดำเนินโครงการ

ภาพหลังดำเนินโครงการ

โครงการขุดลอกร่องน้ำและตะกอนทรายกับถมบริเวณลุ่มน้ำปากพนัง

กรมเจ้าท่า

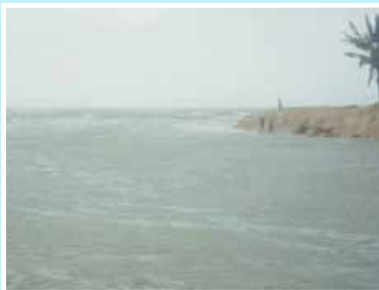
เป็นงานจ้างเหมาขุดลอกบำรุงรักษาร่องน้ำในลุ่มน้ำปากพนัง โดย บริษัท ยูทิลิม บีที จำกัด และมีการสำรวจปริมาณดินสะสมภายหลังการขุดลอก

พื้นที่ดำเนินการ

1. อำเภอหัวไทร ได้แก่ ร่องน้ำแพรกเมือง
2. อำเภอปากพนัง ได้แก่ ร่องน้ำท่าพญา ร่องน้ำหน้าโกฏี ร่องน้ำจุกเงิน
3. อำเภอรโนด ได้แก่ ร่องน้ำป่ากระวะ

ผลการดำเนินงาน

สามารถขุดลอกปริมาณดินสะสมทั้งโครงการ 1,485,278.00 ลูกบาศก์เมตร

ร่องน้ำท่าพญา

ก่อนการดำเนินการ / หลังการดำเนินการ

ร่องน้ำจุกเงิน

ก่อนการดำเนินการ / หลังการดำเนินการ

ร่องน้ำหน้าโกฏี

ก่อนการดำเนินการ / หลังการดำเนินการ

โครงการป้องกันอันตรายและการกัดเซาะชายฝั่ง

กรมเจ้าท่า

ปี 2543 กรมเจ้าท่าได้ก่อสร้างโครงสร้างป้องกันการกัดเซาะชายฝั่งทะเลบริเวณริมทางหลวงหมายเลข 4013 (สายปากพ่อง-หัวไทร) ประกอบด้วยโครงสร้างที่เป็นรอดักทรายตัวที่ (T-Groin) จำนวน 19 ตัว และคันดักตะกอน จำนวน 4 ตัว เป็นระยะทางประมาณ 4 กิโลเมตร อยู่ในพื้นที่บ้านนำทรัพย์ ตำบลขนานนาก อำเภอปากพ่อง จังหวัดนครศรีธรรมราช

จากการติดตามตรวจสอบการเปลี่ยนแปลงชายฝั่ง พบว่าในปี 2547 พื้นที่ชายฝั่งทะเลด้านทิศเหนือและทิศใต้เริ่มตั้งแต่ประตูระบายน้ำ

บ้านหน้าโกฏิ ลงมาทางด้านทิศใต้ถึงประตูระบายน้ำท่าพญา ต่อเนื่องมาถึงประตูระบายน้ำป่อคนตีเกิดการกัดเซาะ

และกระทบต่อการประกอบอาชีพนาุ้งของประชาชน ทำให้นาุ้ง

พังเสียหาย อีกทั้งชายฝั่งบางแห่งที่ไม่มีโครงสร้างป้องกันการ

กัดเซาะก็จะถูกคลื่นพัดพาหายไปสร้างความเดือดร้อน

ให้กับประชาชนเช่นกัน ปัญหาการกัดเซาะดังกล่าวเกิดขึ้น

อย่างต่อเนื่อง และทวีความรุนแรงมากขึ้นในช่วง 2 - 3 ปีที่ผ่านมา

ดังนั้น เพื่อแก้ไขปัญหาการกัดเซาะดังกล่าว กรมเจ้าท่า

จึงจัดให้มีการหาแนวทางในการป้องกันและแก้ไขอย่างมีระบบ

และคำนึงถึงผลกระทบซึ่งกันและกัน โดยแบ่งออกเป็น 2 โครงการ

ประกอบด้วย

1. โครงการศึกษาและสำรวจออกแบบเพื่อแก้ไขปัญหาการกัดเซาะชายฝั่ง บริเวณบ้านหน้าโกฏิ อำเภอปากพ่อง ถึงบ้านหน้าสตน อำเภอหัวไทร จังหวัดนครศรีธรรมราช (ระยะทางประมาณ 16 กิโลเมตร) แบ่งออกเป็น 3 ระยะ (Phase) ดังนี้

1.1 ระยะที่ 1 เริ่มสัญญา 15 มิถุนายน 2550 แล้วเสร็จสมบูรณ์เมื่อวันที่ 31 กรกฎาคม 2551

ครอบคลุมระยะทางประมาณ 7.5 กิโลเมตร โดยแบ่งออกได้ดังนี้

- ตั้งแต่บ้านต้นสน ตำบลเกาะเพชร ถึงบ้านหน้าสตน ตำบลหน้าสตน อำเภอหัวไทร

- บริเวณบ้านนำทรัพย์ ตำบลขนานนาก อำเภอปากพ่อง

1.2 ระยะที่ 2 เริ่มสัญญา 12 มีนาคม 2551 แล้วเสร็จสมบูรณ์เมื่อวันที่ 1 เมษายน 2552

ครอบคลุมระยะทางประมาณ 6.5 กิโลเมตร ตั้งแต่บริเวณบ้านป่อคนตี ตำบลขนานนาก อำเภอปากพ่อง ถึงบ้านเกาะเพชร และบ้านหัวทรง ตำบลเกาะเพชร อำเภอหัวไทร

1.3 ระยะที่ 3 อยู่ในระหว่างการพิจารณาตามผลการศึกษาต่อไปในปีงบประมาณ 2553

ครอบคลุมระยะทางประมาณ 2 กิโลเมตร บริเวณบ้านหน้าโกฏิ ตำบลขนานนาก อำเภอปากพนัง ทั้งนี้ กรมเจ้าท่า ไม่ได้ของบประมาณในส่วนนี้ เนื่องจากพื้นที่ทับซ้อนกับโครงการก่อสร้างกำแพงป้องกันชายฝั่ง (Seawall) ของกรมทางหลวง

2. โครงการศึกษาและสำรวจออกแบบเพื่อแก้ไขปัญหาการกัดเซาะชายฝั่ง บริเวณปลายแหลมตะดุมฟูก ถึงบ้านหน้าโกฏิ ตำบลขนานนาก อำเภอปากพนัง จังหวัดนครศรีธรรมราช (ระยะทางประมาณ 39 กิโลเมตร) ออกแบบแล้วเสร็จ

อยู่บริเวณหมู่ที่ 6 บ้านเนินน้ำหัก ตำบลปากพนังตะวันออก หมู่ที่ 10 บ้านหน้าโกฏิ ตำบลขนานนาก อำเภอปากพนัง มีระยะทางประมาณ 25 กิโลเมตร และทำการศึกษาเพิ่มจากบ้านเนินน้ำหัก ไปจนถึงปลายแหลมตะดุมฟูก อีกประมาณ 14 กิโลเมตร (รวมระยะทางประมาณ 39 กิโลเมตร)

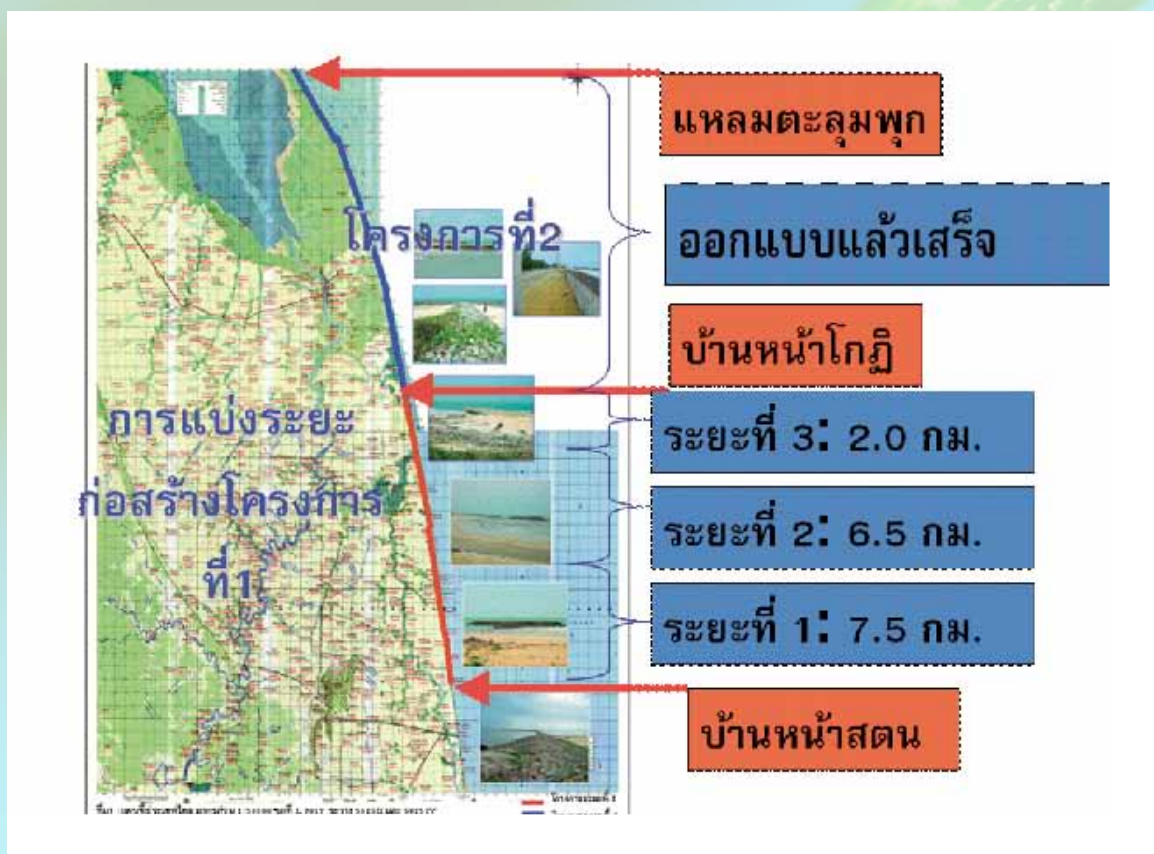
ผลการดำเนินงาน

จากการสำรวจความพึงพอใจของประชาชนต่อโครงการก่อสร้างเขื่อนป้องกันการกัดเซาะชายฝั่งทะเลที่บริเวณ บ้านหน้าโกฏิ อำเภอปากพนัง ถึงบ้านหน้าสตน อำเภอหัวไทร จังหวัดนครศรีธรรมราช บริเวณหมู่ที่ 1 และหมู่ที่ 2 ตำบลหน้าสตน และหมู่ที่ 9 ตำบลเกาะเพชร ซึ่งส่วนมากเป็นผู้ประกอบอาชีพประมง มีความเห็นว่าเขื่อนดังกล่าว สามารถป้องกันการกัดเซาะชายฝั่ง ซึ่งเป็นแหล่งประมง ทรัพยากรประชาชน ถนนริมชายฝั่ง และเป็นผลพลอยได้ ในการจอดเรือหลบคลื่นลมและเป็นแหล่งท่องเที่ยวตกปลา

ผลที่คาดว่าจะได้รับ

ลดปัญหาการกัดเซาะได้ตลอดแนวชายฝั่งในพื้นที่ลุ่มน้ำปากพนัง และชายหาดจะปรับตัวเข้าสู่สมดุลใหม่ได้อย่างยั่งยืน

พื้นที่โครงการ

บริเวณที่ถูกกัดเซาะ

ความเสียหายของทางหลวง 4013 (กม.ที่ 17 - 21)

ความเสียหายของบ้านเรือนประชาชนที่อยู่ชายฝั่ง

การกัดเซาะทำให้แนวต้นมะพร้าวหักโค่น

ความเสียหายของป้อเลี้ยงกุ้งในพื้นที่บ้านนำทรัพย์

สภาพชายหาดบริเวณบ้านหน้าستنสูญเสียความสวยงาม

ผลการดำเนินงาน

เกาะกันการกัตเซาะตัวที่เดิม กม. 19 + 000

ก่อนการก่อสร้าง

หลังการก่อสร้าง

เกาะกันการกัตเซาะตัวที่เดิม กม. 22 + 100

ก่อนการก่อสร้าง

หลังการก่อสร้าง

เกาะกันการกัตเซาะตัวที่เดิม กม. 28 + 800

ก่อนการก่อสร้าง

หลังการก่อสร้าง

เกาะกั้นการกัดเซาะตัวที่เดิม กม. 29 + 800

ก่อนการก่อสร้าง

หลังการก่อสร้าง

เกาะกั้นการกัดเซาะตัวที่เดิม กม. 31 + 100

ก่อนการก่อสร้าง

หลังการก่อสร้าง

เกาะกั้นการกัดเซาะตัวที่เดิม กม. 32 + 000

ก่อนการก่อสร้าง

หลังการก่อสร้าง

โครงการกำจัดวัชพืชในคลองระบายน้ำในเขตลุ่มน้ำปากพนังด้วยเครื่องจักร

กรมชลประทาน

เรือเก็บผักตบชวาและวัชพืชระบบสายพานเคลื่อนที่
มีหัวขูดล้างประเภทขูดประมาณ 12-15
อำนาจ สามารถเก็บผักตบชวาได้ประมาณ 6-10 ตัน
น้ำหนักต่อชั่วโมง

การเก็บผักตบชวาด้วยเครื่องจักรกล เป็นวิธีที่ดีที่สุดในการลดปริมาณและการแพร่ระบาดของผักตบชวา เมื่อเปรียบเทียบกับ การใช้สารเคมีและการใช้วิธีชีววิธี เนื่องจากสามารถทำได้รวดเร็วทันต่อเหตุการณ์และสามารถนำมาใช้ประโยชน์ได้

ปัจจุบันมีการแพร่ระบาดของผักตบชวาเป็นจำนวนมากในลุ่มน้ำปากพนัง ทั้งในแม่น้ำและคูคลองเชื่อมต่อ กรมชลประทานและหลายหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ได้ร่วมกันเก็บและกำจัดอย่างต่อเนื่องเพื่อลดการแพร่ระบาดของผักตบชวาในพื้นที่ลุ่มน้ำปากพนัง โดยใช้รถแบคโฮหรือเรือในการจัดเก็บผักตบชวา แต่มีข้อจำกัด คือ ไม่สามารถเก็บผักตบชวา

ได้จำนวนมากเนื่องจากเรือลำเลียงผักตบชวามีความจุน้อย การนำผักตบชวาชิ้นฝั่งทำได้ค่อนข้างยาก ทำให้การเก็บผักตบชวาเป็นไปอย่างล่าช้าเมื่อเทียบกับอัตราการเจริญเติบโตของผักตบชวาและค่าใช้จ่ายในการจัดเก็บผักตบชวาชิ้นฝั่งซึ่งต้องใช้พลังงานมาก

พื้นที่ดำเนินการ

ฝั่งขวาของแม่น้ำปากพนัง

ผลที่คาดว่าจะได้รับ

1. แผนการจัดการควบคุมผักตบชวาแบบบูรณาการ ครอบคลุมตลอดทั้งพื้นที่ลุ่มน้ำปากพนัง
2. การควบคุมปริมาณผักตบชวาให้อยู่ในปริมาณที่เหมาะสม ไม่ส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม
3. รูปแบบการใช้ประโยชน์ผักตบชวาเชิงเศรษฐกิจที่เหมาะสม สำหรับท้องถิ่น
4. รูปแบบการจัดการผักตบชวาแบบครบวงจร เพื่อขยายผลไปสู่พื้นที่ลุ่มน้ำอื่นๆ ในเขตภาคใต้

เรือเก็บผักตบชวาและวัชพืชระบบสายพานเคลื่อนที่
ใช้รถอู้อีกสามารถเก็บผักตบชวาได้ประมาณชั่วโมง
ละ 20 ตันต่อชั่วโมง

โครงการติดตั้งเครื่องเก็บผักตบชวาแบบติดตั้งริมฝั่งระบบสายพานลำเลียง

กรบทลประทท

การตั้งจุดสกัดเพื่อเก็บผักตบชวาทริเวณริมฝั่งแม่น้ำปากพนังและคูคลองเชื่อมตอด้วยเครื่องเก็บผักตบชวาระบบโซ่พาลำเลียงแบบติดตั้งริมฝั่ง เป็นวิธีการหนึ่งที่จะสามารถลดปริมาณผักตบชวาในแม่น้ำและคูคลองให้อยู่ในปริมาณที่เหมาะสมและสามารถนำผักตบชวาที่เก็บขึ้นมามีมาใช้ประโยชน์ต่อไป โดยมีหลักการเก็บผักตบชวาโดยใช้เรือตัดพ่นวัชพืช ตัดพ่นผักตบชวาและวัชพืชอื่นๆ ในคูคลองและริมฝั่งแม่น้ำให้ลอยมาตามกระแสน้ำแล้วใช้พ่นเรือหรือแพลูกบวบดักให้ลอยเข้าใกล้ฝั่ง จากนั้นใช้เครื่องเก็บผักตบชวาระบบโซ่พาลำเลียงแบบติดตั้งริมฝั่งเก็บผักตบชวาขึ้นจากแม่น้ำทำการย่อยสับและรีดน้ำ เพื่อสะดวกในการขนส่งและนำมาใช้ประโยชน์เชิงเศรษฐกิจในท้องถิ่นต่อไป

พื้นที่ดำเนินการ

ฝั่งขวาของแม่น้ำปากพนัง

ผลที่คาดว่าจะได้รับ

1. แผนการจัดการควบคุมผักตบชวาแบบบูรณาการ ครอบคลุมตลอดทั้งพื้นที่ลุ่มน้ำปากพนัง
2. การควบคุมปริมาณผักตบชวาให้อยู่ในปริมาณที่เหมาะสม ไม่ส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม
3. รูปแบบการใช้ประโยชน์ผักตบชวาเชิงเศรษฐกิจที่เหมาะสม สำหรับท้องถิ่น
4. รูปแบบการจัดการผักตบชวาแบบครบวงจร เพื่อขยายผลไปสู่พื้นที่ลุ่มน้ำอื่นๆ ในเขตภาคใต้

เครื่องย่อยสับผักตบชวาระบบมอเตอร์ไฟฟ้า ขนาด 30 แรงม้า ใช้ไฟระบบ 3 เฟส สามารถย่อยสับผักตบชวาได้ชั่วโมงละ 15-20 ตัน ทำงานร่วมกับเครื่องเก็บผักตบชวาแบบติดตั้งริมฝั่ง และระบบสายพานลำเลียงขนส่งเข้าโรง

โครงการเฝ้าระวังคุณภาพน้ำบริโภคในชุมชน

กรมอนามัย

ลุ่มน้ำปากพนังเป็นพื้นที่อุดมสมบูรณ์ มีภูมิอากาศที่เหมาะสมและมีลักษณะทางกายภาพเป็นที่ลุ่ม จึงทำให้พื้นที่เหมาะแก่การเกษตรกรรม อีกทั้งยังเป็นแหล่งเศรษฐกิจทางการเกษตรที่สำคัญของประเทศ แต่ในปัจจุบันลุ่มน้ำปากพนังเสื่อมโทรมลงด้วยสาเหตุสำคัญๆ หลายประการ เช่น การเกิดปัญหาน้ำท่วมในช่วงฤดูฝน การขาดแคลนน้ำจืดเพื่อการอุปโภคและบริโภคในช่วงฤดูแล้ง เป็นต้น จึงได้มีการทำโครงการพัฒนาลุ่มน้ำปากพนังเนื่องมาจากพระราชดำริขึ้น โดยเน้นการบริหารจัดการทรัพยากรทั้งระบบลุ่มน้ำครอบคลุมพื้นที่เป้าหมายกว่า 1.9 ล้านไร่ รวมทั้งกำหนดเป้าหมายหลัก คือ การจัดสรรผลประโยชน์และทรัพยากรนั้นๆ ให้แก่ประชาชนในพื้นที่โครงการให้มีฐานะความเป็นอยู่ดีขึ้นโดยถ้วนหน้า ด้วยเหตุนี้ลักษณะของโครงการจึงไม่ใช่เป็นการก่อสร้างระบบชลประทานแต่เพียงอย่างเดียว แต่ยังหมายรวมถึงการพัฒนาการเกษตร การพัฒนาอาชีพ การพัฒนาชุมชนด้วย และเนื่องจากว่าชุมชนเป็นกลุ่มทางสังคมย่อยที่มีความสำคัญต่อการพัฒนาคน วิถีชีวิตความเป็นอยู่ การจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้ออำนวยต่อการมีคุณภาพชีวิตที่ดีต่อสมาชิกในชุมชนจึงเป็นสิ่งจำเป็น โดยเฉพาะการจัดให้มีน้ำบริโภคที่สะอาดอย่างเพียงพอ

ในการนี้ เพื่อให้ประชาชนในชุมชนมีความมั่นใจในความสะอาดปลอดภัยของน้ำดื่มต่อสุขภาพ กรมอนามัย ซึ่งเป็นคณะอนุกรรมการการพัฒนาสิ่งแวดล้อมโครงการพัฒนาพื้นที่ลุ่มน้ำปากพนังอันเนื่องมาจากพระราชดำริ จึงได้จัดทำโครงการเฝ้าระวังคุณภาพน้ำบริโภคในชุมชน ภายใต้แผนการบริหารจัดการและฟื้นฟูนิเวศลุ่มน้ำปากพนัง ปี 2550 - 2559 ทั้งนี้ เพื่อส่งเสริมให้ประชาชนในพื้นที่มีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น

พื้นที่ดำเนินการ

พื้นที่ลุ่มน้ำปากพนัง จังหวัดนครศรีธรรมราช ครอบคลุม 70 มีน้ำบริโภคที่มีคุณภาพตามเกณฑ์มาตรฐานน้ำบริโภค

ผลการดำเนินงาน

ดำเนินการเฝ้าระวังคุณภาพน้ำบริโภค แบ่งเป็น 2 ส่วน ได้แก่ การเฝ้าระวังคุณภาพน้ำประปา และการเฝ้าระวังคุณภาพน้ำบริโภค ประเมินผลโดยใช้เกณฑ์มาตรฐานคุณภาพน้ำบริโภค กรมอนามัย (พ.ศ.2543) สรุปได้ดังนี้

คุณภาพน้ำประปาเขตเมืองและชนบท

จากการสุ่มเก็บตัวอย่างน้ำประปาในเขตเมืองและชนบท จำนวน 50 ตัวอย่าง พบว่าคุณภาพน้ำประปาอยู่ในเกณฑ์มาตรฐาน ร้อยละ 8 และไม่อยู่ในเกณฑ์มาตรฐาน ร้อยละ 92 คุณภาพน้ำประปาที่ไม่ผ่านเกณฑ์มาตรฐานเมื่อจำแนกตามข้อมูล พบว่า ส่วนใหญ่ไม่ผ่านเกณฑ์มาตรฐานทางแบคทีเรีย ถึงร้อยละ 82 ส่วนคุณภาพทางกายภาพมีปัญหาความเป็นกรด-ด่าง และสี และปัญหาคุณภาพน้ำทางเคมี พบการปนเปื้อนสารละลายทั้งหมดที่เหลือจากการระเหย ความกระด้าง คลอไรด์ ฟลูออไรด์ และแมงกานีส

คุณภาพน้ำบริโภคในครัวเรือน

คุณภาพน้ำบริโภคในครัวเรือนในเขตเมืองและเขตชนบท ได้แก่ น้ำประปา น้ำบ่อบาดาล น้ำบ่อตื้นและน้ำฝน จากการสุ่มเก็บตัวอย่าง จำนวน 56 ตัวอย่าง พบว่า คุณภาพน้ำบริโภคอยู่ในเกณฑ์มาตรฐาน ร้อยละ 5.4 ไม่อยู่ในเกณฑ์มาตรฐาน ร้อยละ 94.6 โดยเฉพาะน้ำฝน น้ำบ่อตื้น และน้ำบ่อบาดาล คุณภาพน้ำไม่อยู่ในเกณฑ์มาตรฐานทุกตัวอย่าง เมื่อจำแนกตามข้อมูล พบว่า ส่วนใหญ่ไม่ผ่านเกณฑ์มาตรฐานทางแบคทีเรีย ถึงร้อยละ 91.1 ส่วนคุณภาพทางกายภาพมีปัญหาความเป็นกรด-ด่าง และสี และปัญหาคุณภาพน้ำทางเคมี พบการปนเปื้อนสารละลายทั้งหมดที่เหลือจากการระเหย ความกระด้าง คลอไรด์ ฟลูออไรด์ และแมงกานีส

โครงการน้ำประปาดื่มได้

กรมอนามัย

น้ำเป็นปัจจัยที่สำคัญสำหรับการดำรงชีวิตของมนุษย์ โดยเฉพาะน้ำที่ใช้เพื่อการบริโภค จะต้องสะอาด ปราศจากเชื้อโรคและสิ่งปนเปื้อนต่างๆ ซึ่งรัฐบาลได้กำหนดเป็นนโยบายสำคัญและมีเป้าหมายให้ประชาชนมีน้ำสะอาดบริโภคอย่างครอบคลุมเพียงพอ ทั้งนี้ เพื่อส่งเสริมสุขภาพอนามัยของประชาชนอันเป็นทรัพยากรสำคัญของประเทศ ในรูปแบบต่างๆ ส่วนการดำเนินงานจัดหาน้ำสะอาดในรูปแบบของระบบประปา ประชาชนยังไม่มั่นใจว่าจะสะอาดปลอดภัยต่อสุขภาพ

กรมอนามัยได้กำหนดให้มีการดำเนินการโครงการน้ำประปาดื่มได้ ตั้งแต่ปี พ.ศ.2539 ถึงปัจจุบัน โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อสร้างความมั่นใจให้กับประชาชนในการใช้น้ำประปาเป็นน้ำบริโภค เป็นการประหยัดค่าใช้จ่ายในการซื้อน้ำบริโภคสำหรับครัวเรือน และป้องกันการเจ็บป่วยจากโรคที่มีน้ำเป็นสื่อ ทั้งนี้ เพื่อคุณภาพชีวิตที่ดีของประชาชน กรมอนามัยจึงสนับสนุนหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในพื้นที่ลุ่มน้ำปากพนัง และพัฒนาระบบประปาในพื้นที่ให้คุณภาพน้ำประปาอยู่ในเกณฑ์มาตรฐานตามข้อกำหนดเพื่อรับรองเป็นน้ำประปาดื่มได้ต่อไป

พื้นที่ดำเนินการ

การประปาส่วนภูมิภาค และการประปาองค์การปกครองส่วนท้องถิ่น ร้อยละ 5 ของพื้นที่ลุ่มน้ำปากพนัง

ผลการดำเนินงาน

ในปี 2552 ไม่สามารถประกาศเป็นน้ำประปาดื่มได้ แต่จากข้อมูลการเฝ้าระวังคุณภาพน้ำประปาของกรมอนามัยในพื้นที่ดังกล่าว พบว่าคุณภาพน้ำที่ไม่อยู่ในเกณฑ์มาตรฐาน มีการปนเปื้อนด้านแบคทีเรียเป็นส่วนใหญ่ ซึ่งจะไม่ยุ่งยากในการแก้ไขปัญหาและพัฒนาเป็นน้ำประปาดื่มได้ กรมอนามัย จึงได้ประสานกับการประปาส่วนภูมิภาค ให้การสนับสนุนการดำเนินงานโครงการน้ำประปาดื่มได้ในส่วนความรับผิดชอบในพื้นที่ลุ่มน้ำปากพนังเป็นกรณีพิเศษ ซึ่งการประปาส่วนภูมิภาคจะพิจารณาดำเนินการตั้งเป็นเป้าหมายในการดำเนินงานเป็นน้ำประปาดื่มได้ในปีต่อๆไป

อนึ่ง กรมอนามัยได้ประชุมเร่งรัดหน่วยงานปกครองส่วนท้องถิ่น สำนักงานสาธารณสุขจังหวัด กรมทรัพยากรน้ำ กรมทรัพยากรน้ำบาดาล และการประปาส่วนภูมิภาค เพื่อเร่งรัดการดำเนินงานตามภารกิจของแต่ละหน่วยงานให้เป็นไปในทางเดียวกันอย่างมีประสิทธิภาพและต่อเนื่อง เพื่อให้ประชาชนมีน้ำดื่ม-น้ำใช้ที่สะอาดปลอดภัยอย่างเพียงพอ อันจะเกิดประโยชน์สุขของประชาชนทั้งทางตรงและทางอ้อมในด้านสุขภาพและเศรษฐกิจ

โครงการพัฒนาเครือข่ายองค์กรในพื้นที่ลุ่มน้ำ

กรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม

• โครงการอบรมเชิงปฏิบัติการ หลักสูตร “การพัฒนาวิทยากรกระบวนการเพื่อเสริมสร้างเครือข่ายการจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อมในพื้นที่ลุ่มน้ำปากพนัง”

ดำเนินการฝึกอบรมระหว่างวันที่ 27 - 29 พฤษภาคม 2552 โดยมีกลุ่มเป้าหมายประกอบด้วย องค์กรบริหารส่วนจังหวัดนครศรีธรรมราช องค์กรบริหารส่วนตำบล เทศบาล สถาบันการศึกษา องค์กรเอกชน ผู้นำชุมชน และอาสาสมัครพิทักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม (ทสม.) จำนวน 60 คน

• กิจกรรมเสริมสร้างการเรียนรู้ของเครือข่ายลุ่มน้ำปากพนังในการบริหารจัดการ “ธนาคารปู”

จัดกิจกรรมเมื่อวันที่ 11 มิถุนายน 2552 ณ ตำบลปากพนังฝั่งตะวันออก อำเภอปากพนัง จังหวัดนครศรีธรรมราช กลุ่มเป้าหมายประกอบด้วย ผู้นำชุมชน อาสาสมัครพิทักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม (ทสม.) และกลุ่มประมงพื้นบ้าน ตำบลปากพนังฝั่งตะวันตก หมู่ 1 และหมู่ 6 จำนวน 140 คน

โครงการศึกษา สำรวั ออกแบบ ก่อสร้าง เติระบบและบำรุงรักษา ระบบบำบัดน้ำเสียเฉพาะจุด

องค์การจัดการน้ำเสีย

พื้นที่เทศบาลเมืองปากพอง มีแม่น้ำปากพองไหลผ่านกลางพื้นที่เทศบาล มีโครงข่ายระบบระบายน้ำ ความยาวรวมทั้งสิ้น 29.22 กิโลเมตร คิดเป็นประมาณร้อยละ 48.54 ของระบบท่อที่ควรจะต้องมี ส่วนใหญ่ประชาชนจะปล่อยน้ำเสียชุมชนลงสู่แม่น้ำปากพองและคลองสาขาโดยตรง ปัจจุบันมีปริมาณน้ำเสียรวมประมาณ 8,200 ลบ.ม./วัน มีค่าความสกปรกในรูปของ BOD ประมาณ 72 มิลลิกรัมต่อลิตร สำนักงาน กปร. ได้ขอจัดสรรงบประมาณผ่านสำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมเพื่อให้องค์การบริหารน้ำเสียดำเนินการแก้ไขปัญหา โดยก่อสร้างระบบบำบัดน้ำเสียเฉพาะจุด (On-Site Treatment) รวม 2 แห่ง สามารถบำบัดน้ำเสียได้รวม 640 ลูกบาศก์เมตรต่อวัน ดังนี้

1. บริเวณด้านหลังเรือนจำ ก่อสร้างระบบบำบัดน้ำเสียประเภทชีววิทยาแบบไม่เติมอากาศ (Anaerobic) และต่อด้วยระบบบึงประดิษฐ์ (Constructed Wetland) รับน้ำเสียจากฟาร์มสุกร ความสามารถในการรองรับน้ำเสีย 40 ลูกบาศก์เมตรต่อวัน งบประมาณในการก่อสร้าง 3.5 ล้านบาท เริ่มเดินระบบเมื่อเดือนพฤษภาคม 2550 ค่าความสกปรกในรูปของ BOD ก่อนเข้าสู่ระบบมีค่าอยู่ระหว่าง 96 - 1,920 มิลลิกรัมต่อลิตร น้ำทิ้งที่ผ่านระบบบำบัดน้ำเสีย มีค่าอยู่ระหว่าง 16 - 92 มิลลิกรัมต่อลิตร ซึ่งยังอยู่ในมาตรฐานควบคุมการระบายน้ำทิ้งจากฟาร์มสุกร

การบำบัดน้ำเสียระบบบึงประดิษฐ์โดยใช้ต้นรูปฤาษี

2. บริเวณโรงเรียนเทศบาลวัดนาควารี ก่อสร้างระบบบำบัดน้ำเสียประเภทชีววิทยาแบบเติมอากาศ (Aerobic) เป็นถึงสำเร็จรูปฝังดินครึ่งใบ ความสามารถในการรองรับน้ำเสีย 600 ลูกบาศก์เมตรต่อวัน งบประมาณในการก่อสร้าง 9.60 ล้านบาท ก่อสร้างแล้วเสร็จเมื่อเดือนพฤศจิกายน 2550 ค่าความสกปรกในรูปของ BOD ก่อนเข้าสู่ระบบ มีค่า 84 มิลลิกรัมต่อลิตร น้ำทิ้งที่ผ่านระบบบำบัดน้ำเสีย มีค่า 3 มิลลิกรัมต่อลิตร ซึ่งไม่เกินมาตรฐานควบคุมการระบายน้ำทิ้งจากระบบบำบัดน้ำเสียรวมชุมชน

อาคารศูนย์การเรียนรู้ (อาคารอนุเคราะห์)

พื้นที่เทศบาลตำบลหัวไทร มีคลองหัวไทรไหลผ่าน พื้นที่เทศบาลมีโครงข่ายของระบบระบายน้ำและระบบรวบรวม น้ำเสีย ส่วนใหญ่ประชาชนจะปล่อยน้ำเสียสู่คลองหัวไทร และคลองสาขาโดยตรง ปัจจุบันมีปริมาณน้ำเสียรวมประมาณ 1,500 ลูกบาศก์เมตรต่อวัน มีค่าความสกปรกในรูปของ BOD เฉลี่ย 49 มิลลิกรัมต่อลิตร สำนักงาน กปร. ได้จัดสรร งบประมาณผ่านสำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมเพื่อให้องค์การบริหารจัดการน้ำเสียดำเนินการ แก้ไขปัญหา

จุดที่ 1 ก่อสร้างระบบบำบัดน้ำเสียเฉพาะจุด (On-site Treatment) ประเภทชีววิทยาแบบป่องกรองไร้อากาศ (Anerobic Filter) และต่อด้วยระบบบึงประดิษฐ์ (Constructed Wetland) จำนวน 1 จุด บริเวณเลียบบนถนนสุขาภิบาล 1 ใกล้โรงฆ่าสัตว์ของเทศบาล ซึ่งสามารถบำบัดน้ำเสียได้ 200 ลูกบาศก์เมตรต่อวัน งบประมาณในการก่อสร้าง 6.9 ล้านบาท แล้วเสร็จเมื่อเดือนธันวาคม 2550 ค่าความสกปรกในรูปของ BOD ก่อนเข้าสู่ระบบ มีค่าอยู่ระหว่าง 30 - 180 มิลลิกรัมต่อลิตร น้ำทิ้งที่ผ่านระบบบำบัดน้ำเสีย มีค่าอยู่ระหว่าง 3 - 15 มิลลิกรัมต่อลิตร ซึ่งไม่เกินมาตรฐาน ความคุ้มครองระบายน้ำทิ้งระบบบำบัดน้ำเสียรวมชุมชน

ระบบบำบัดน้ำเสียเฉพาะจุด
แบบป่องกรองไร้อากาศตามด้วยบึงประดิษฐ์

สวนพักผ่อนของประชาชนบริเวณ
ระบบบำบัดน้ำเสียเฉพาะจุด

จุดที่ 2 ระบบบำบัดน้ำเสียเฉพาะจุดบริเวณหลังตลาดสดเทศบาล ถนนบางแค ก่อสร้างแล้วเสร็จ เดือนธันวาคม 2552

ระบบบำบัดน้ำเสียเฉพาะจุดแบบเติมอากาศชนิดถังสำเร็จรูป

น้ำเสียที่ผ่านการบำบัดไหลลงคลองหัวไทร

จุดติดตั้งของระบบบำบัดน้ำเสียเฉพาะจุด
ริมคลองหัวไทร

การเสริมสร้างศักยภาพการจัดการน้ำเสียและของเสียให้กับผู้รับบริการ และผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในพื้นที่ลุ่มน้ำ

กรมควบคุมมลพิษ

- การเสริมสร้างศักยภาพการจัดการน้ำเสีย/น้ำทิ้งให้กับผู้ประกอบการฟาร์มสุกร

ข้อมูลกรมปศุสัตว์ ปี 2550 ฟาร์มสุกรในพื้นที่ลุ่มน้ำปากพนังส่วนใหญ่เป็นฟาร์มสุกรขนาดกลางและขนาดเล็ก มีจำนวนสุกรประมาณ 49,000 ตัว ทำให้เกิดน้ำเสียประมาณ 840 ลูกบาศก์เมตรต่อวัน คิดเป็นปริมาณความสกปรกในรูปบีโอดีประมาณ 1,800 กิโลกรัมบีโอดีต่อวัน ฟาร์มส่วนใหญ่จะระบายน้ำเสียลงพื้นที่ไร่หรือสวน ซึ่งหากมีฝนหรือน้ำไหลป่า ความสกปรกจากน้ำเสียอาจไหลลงสู่ลำรางสาธารณะ

กรมควบคุมมลพิษดำเนินการเสริมสร้างศักยภาพการจัดการของเสียและน้ำเสียจากฟาร์มสุกรให้กับเจ้าหน้าที่ท้องถิ่นและเกษตรกรเพื่อให้มีความรู้ความเข้าใจและนำแนวทางปฏิบัติด้านการผลิตที่สะอาดสำหรับฟาร์มสุกร และการจัดการกลิ่นไปใช้ ตลอดจนรับทราบเกี่ยวกับระบบการตัดสินใจในการจัดการมลพิษจากฟาร์มสุกรโดยสามารถนำไปใช้ในการแก้ไขปัญหาสิ่งแวดล้อมฟาร์มสุกรในพื้นที่ของตนเองต่อไป

ผลการดำเนินงาน

ฝึกอบรมเกษตรกรผู้เลี้ยงสุกรและหน่วยงานท้องถิ่นที่เกี่ยวข้อง 1 ครั้ง โดยมีผู้เข้าร่วมประมาณ 50 คน

ผลที่คาดว่าจะได้รับ

1. ผู้ประกอบการฟาร์มสุกรได้รับความรู้และความเข้าใจในการจัดการของเสียและน้ำเสียจากฟาร์มสุกร และนำความรู้ที่ได้รับไปใช้กับฟาร์มสุกรของตนเอง
2. เจ้าหน้าที่ท้องถิ่นที่เกี่ยวข้องได้รับความรู้และสามารถนำหลักการการจัดการของเสียและน้ำเสียจากฟาร์มสุกรไปถ่ายทอดให้กับเกษตรกรผู้เลี้ยงสุกร
3. ผู้ประกอบการฟาร์มสุกรและเจ้าหน้าที่ท้องถิ่นสามารถใช้ระบบการตัดสินใจในการจัดการมลพิษจากฟาร์มสุกรได้อย่างถูกต้อง

การฝึกอบรมฯ เมื่อวันที่ 15 มิถุนายน 2552 ณ จังหวัดนครศรีธรรมราช

- การเสริมสร้างศักยภาพการจัดการมลพิษจากอุตสาหกรรมขนาดเล็กและอุตสาหกรรมชุมชน

อุตสาหกรรมขนาดเล็กและอุตสาหกรรมชุมชนที่ตั้งอยู่ในพื้นที่ลุ่มน้ำปากพนัง แม้จะเป็นอุตสาหกรรมขนาดเล็กที่มีปริมาณน้ำเสียน้อย แต่ส่วนใหญ่ยังไม่มีการจัดการน้ำเสียและของเสียที่เหมาะสม กรมควบคุมมลพิษจึงเสริมสร้างศักยภาพการจัดการน้ำเสียและของเสียให้กับผู้ประกอบการ โดยเฉพาะอย่างยิ่งสถานประกอบการที่มีการใช้น้ำในกระบวนการผลิตและมีแนวโน้มที่จะก่อมลพิษสูง รวมทั้งหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการกำกับดูแลการประกอบกิจการดังกล่าว ให้สามารถให้คำแนะนำแก่สถานประกอบการได้ ซึ่งจะเป็นการลดและควบคุมปริมาณน้ำเสียที่จะระบายลงสู่แหล่งน้ำ

ผลการดำเนินงาน

ฝึกอบรมผู้ประกอบการอุตสาหกรรมขนาดเล็กและอุตสาหกรรมชุมชนในพื้นที่ลุ่มน้ำปากพนัง และหน่วยงานส่วนท้องถิ่น โดยมีผู้เข้าร่วมอบรม ประมาณ 50 คน

ผลที่คาดว่าจะได้รับ

สถานประกอบการและหน่วยงานท้องถิ่น สามารถดำเนินการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีการผลิตที่สะอาดเพื่อจัดการมลพิษในสถานประกอบการได้

การฝึกอบรมฯ เมื่อวันที่ 15 กันยายน 2552 ณ จังหวัดนครศรีธรรมราช

- การสร้างเสริมศักยภาพการจัดการน้ำเสีย/น้ำทิ้งจากการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ

การเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำที่ไม่เหมาะสม เช่น การปล่อยสัตว์น้ำในอัตราความหนาแน่นที่มากเกินไป ทำให้มีของเสียจากการขับถ่ายเกิดขึ้นในปริมาณมาก การให้อาหารไม่พอดีกับสัตว์น้ำ ทำให้มีเศษอาหารเหลือตกค้างในบ่อเพาะเลี้ยง ซึ่งจะก่อให้เกิดการเน่าเสียของพืชน้ำในบ่อ เมื่อมีการระบายน้ำเสีย/น้ำทิ้ง และการฉีดเลนจากการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำออกสู่แหล่งน้ำสาธารณะ จะทำให้แหล่งน้ำธรรมชาติมีปริมาณสารอินทรีย์สูงขึ้น เป็นการเพิ่มธาตุอาหารให้กับแหล่งน้ำ ทำให้แพลงก์ตอนเพิ่มจำนวนมากขึ้นอย่างรวดเร็ว ส่งผลให้เกิดการขาดออกซิเจนในแหล่งน้ำ นอกจากนี้ ยังทำให้แหล่งน้ำตื้นเขินและการหมุนเวียนของน้ำลดลง ส่งผลให้แหล่งน้ำมีคุณภาพต่ำลง ซึ่งจะส่งผลกระทบต่อย้อนกลับไปสู่ผู้ประกอบการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ และประชาชนทั่วไปที่มีกิจกรรมการใช้ประโยชน์จากแหล่งน้ำนั้น ๆ

ผลการดำเนินงาน

จัดการสัมมนา/เสวนา เกษตรกร ผู้ประกอบการ หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และประชาชนผู้สนใจ ได้แลกเปลี่ยนรับทราบข้อมูล ปัญหา อุปสรรคในการจัดการน้ำเสีย/น้ำทิ้งจากบ่อเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำในพื้นที่

ผลที่คาดว่าจะได้รับ

1. เกษตรกร ผู้ประกอบการ หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และประชาชนผู้สนใจ มีความรู้ความเข้าใจในมาตรฐาน ความคุมการระบายน้ำทิ้งจากบ่อเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำชายฝั่ง บ่อเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำกร่อย และบ่อเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำจืด และการบังคับใช้ทางกฎหมาย

2. เกษตรกร ผู้ประกอบการ หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และประชาชนผู้สนใจ มีความรู้ความเข้าใจในการจัดการน้ำเสีย/น้ำทิ้งจากบ่อเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำให้มีค่าคุณภาพน้ำเป็นไปตามมาตรฐานน้ำทิ้งฯ ที่กำหนด

การฝึกอบรมฯ เมื่อวันที่ 15 - 16 กรกฎาคม 2552 ณ จังหวัดนครศรีธรรมราช

- การฝึกอบรมการติดตามตรวจสอบคุณภาพน้ำอย่างง่ายสำหรับภาคประชาชน

จากการใช้ประโยชน์จากแหล่งน้ำในด้านต่างๆ ทำให้แหล่งน้ำเกิดการเปลี่ยนแปลงไปจนไม่เหมาะสมต่อการนำไปใช้ประโยชน์ รวมทั้งเป็นอันตรายต่อการดำรงชีวิตของสัตว์น้ำ จำเป็นต้องมีการจัดการและแก้ไขปัญหาดังกล่าวอย่างเร่งด่วน จากการที่กรมควบคุมมลพิษได้ดำเนินโครงการป้องกันและแก้ไขปัญหาคุณภาพสิ่งแวดล้อมในพื้นที่ลุ่มน้ำปากพนัง ส่วนหนึ่งจะเป็นกิจกรรมการเฝ้าระวังคุณภาพน้ำ โดยเฉพาะหากเกิดกรณีฉุกเฉินมลพิษทางน้ำ

ผลการดำเนินงาน

ฝึกอบรมให้ความรู้ในการตรวจวัดคุณภาพน้ำอย่างง่ายให้กับเครือข่ายภาคประชาชนและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จำนวนประมาณ 100 คน

ผลที่คาดว่าจะได้รับ

1. ประชาชนทุกภาคส่วนมีจิตสำนึกในการดูแลรักษาแหล่งน้ำ รู้คุณค่าของน้ำ ใช้น้ำอย่างประหยัด
2. ประชาชนในพื้นที่สามารถตรวจวัดคุณภาพน้ำอย่างง่าย ได้แก่ ค่าออกซิเจนละลายในน้ำ ค่าความเป็นกรด - ด่าง และประเมินผลคุณภาพเบื้องต้นได้
3. ประชาชนในพื้นที่มีความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับปัญหาสิ่งแวดล้อมในพื้นที่โดยเฉพาะ

โรงเรียนสตรีปากพนัง เมื่อวันที่ 30 มิถุนายน 2552

โรงเรียนเชียรใหญ่ เมื่อวันที่ 26 สิงหาคม 2552

โครงการจัดการ กำจัดและการใช้ประโยชน์จากขยะในโรงเรียน ขยายผลสู่ชุมชน

องค์การบริหารส่วนจังหวัดนครศรีธรรมราช

โรงเรียนในสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดนครศรีธรรมราช มีปัญหาเรื่องการทำจัดขยะของโรงเรียน ไม่มีสถานที่จัดเก็บ คัดแยกและทำลาย หลายแห่งนำไปทิ้งในพื้นที่สาธารณะหรือที่เอกชน หากปล่อยปละละเลย ปัญหานี้จะส่งผลกระทบต่อภาพลักษณ์ สุขภาพของนักเรียน บุคลากรและประชาชนในชุมชนใกล้เคียง

กองการศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม เกรงว่าปัญหาดังกล่าวจะลุกลามจนส่งผลกระทบต่อภาพลักษณ์ของบุคลากร และสถานศึกษาในสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดนครศรีธรรมราช จึงได้เสนอความเห็นต่อนายกององค์การบริหาร ส่วนจังหวัดให้กองทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เข้าไปดำเนินการสำรวจสภาพปัญหาและเร่งดำเนินการแก้ไข โดยอาศัยงบประมาณที่ตั้งจ่ายในกองทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในส่วนที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้นักเรียน ครู และผู้เกี่ยวข้อง ในสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัด รู้จักวิธีการกำจัดขยะ มีจิตสำนึกในการคัดแยกขยะและรักษา สิ่งแวดล้อมในโรงเรียนและชุมชน มุ่งสร้างรูปแบบการจัดการขยะในโรงเรียนและชุมชนแบบการมีส่วนร่วม

ดังนั้น เพื่อให้การแก้ไขปัญหาขยะของโรงเรียนในสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดนครศรีธรรมราช ได้เป็น ต้นแบบของการจัดการขยะในโรงเรียนและชุมชนแบบมีส่วนร่วมโดยใช้โรงเรียนเป็นศูนย์กลาง จึงได้จัดทำโครงการ จัดการ กำจัดและการใช้ประโยชน์จากขยะในโรงเรียน ขยายผลสู่ชุมชนของโรงเรียนในสังกัดองค์การบริหาร ส่วนจังหวัดนครศรีธรรมราช

ผลการดำเนินงาน

1. จัดฝึกอบรมครู นักเรียนและบุคลากรของโรงเรียนในสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดนครศรีธรรมราช
2. จัดตั้งธนาคารขยะรีไซเคิลในโรงเรียนสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดนครศรีธรรมราช
3. จัดซื้อถังแยกขยะให้เพียงพอต่อความจำเป็นและความต้องการสำหรับโรงเรียนในสังกัดองค์การบริหาร ส่วนจังหวัดนครศรีธรรมราช
4. จัดซื้อวัสดุอุปกรณ์การทำน้ำหมักชีวภาพจากขยะอินทรีย์

ผลที่คาดว่าจะได้รับ

1. ครู นักเรียนและบุคลากรของโรงเรียนในสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดนครศรีธรรมราช มีความรู้ความเข้าใจเรื่องการคัดแยก การลดและการใช้ประโยชน์จากขยะ
2. โรงเรียนในสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดนครศรีธรรมราช เป็นต้นแบบการจัดการขยะในโรงเรียน และขยายผลสู่ชุมชน โดยการทำกิจกรรมของนักเรียน
3. ปัญหาขยะในโรงเรียนมีการกำจัดอย่างถูกต้องตามหลักสุขาภิบาล

โรงเรียนวัดสำนักขันธ์ ตำบลสามตำบล อำเภอจุฬาราชบุรี จังหวัดนครศรีธรรมราช
จัดขึ้นในวันที่ 15 กรกฎาคม 2552

นายประยัตต์ เสนา หัวหน้าฝ่ายสิ่งแวดล้อม องค์การบริหารส่วนจังหวัดนครศรีธรรมราช กล่าวรายงานต่อ
นายสุชาติ ทองบุญยัง ผู้อำนวยการกองการศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม

โรงเรียนบ้านสำนักไม้เรียบ ตำบลสามตำบล อำเภอจุฬาราชบุรี จังหวัดนครศรีธรรมราช
จัดขึ้นในวันที่ 16 กรกฎาคม 2552

คณะวิทยากรร่วมทำกิจกรรมกับนักเรียน
โรงเรียนบ้านสำนักไม้เรียบ

นักเรียนโรงเรียนบ้านสำนักไม้เรียบ
แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับความคาดหวัง
ในการลดขยะในโรงเรียน

ขอขอบคุณผู้สนับสนุนข้อมูล

1. นายเสวตฉัตร บุญมี สำนักงานบริหารพื้นที่อนุรักษ์ที่ 5 กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช
2. นายธนากร รักธรรม สำนักงานบริหารพื้นที่อนุรักษ์ที่ 5 กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช
3. นายกมล อาศิริเมธี สำนักงานจัดการทรัพยากรป่าไม้ที่ 12 กรมป่าไม้
4. นางสาวรัชฎา คชแสงสันต์ สถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์
5. นางสาวมาทินี จีงระดี สถานีพัฒนาที่ดินจังหวัดนครศรีธรรมราช กรมพัฒนาที่ดิน
6. นางนิตยา สาคะโร สำนักงานทรัพยากรน้ำภาค 8 กรมทรัพยากรน้ำ
7. นายพิเชษฐ สุดเดือน สำนักงานการขนส่งทางน้ำที่ 4 สาขานครศรีธรรมราช กรมเจ้าท่า
8. นางสาวปิยรัตน์ ปิติวัฒนกุล กรมเจ้าท่า
9. นายเทอดศักดิ์ ลักษณะะหุต ศูนย์อำนวยการและประสานการพัฒนาพื้นที่ลุ่มน้ำปากพนัง อันเนื่องมาจากพระราชดำริ
10. นายสิริวิชญ์ กลิ่นภักดี สำนักชลประทานที่ 15 กรมชลประทาน
11. นางสาววิไลวรรณ โทยทอ กรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุข
12. นายกิตติ เพ็ญภาคกุล สำนักอาสาสมัครและเครือข่าย กรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม
13. นายกิตติ ธีรสรเดช องค์การจัดการน้ำเสีย
14. นางสุณีย์ ติะปันทา ส่วนน้ำเสียเกษตรกรรม สำนักจัดการคุณภาพน้ำ กรมควบคุมมลพิษ
15. นายอนุภูณ สุธาพันธ์ ส่วนน้ำเสียอุตสาหกรรม สำนักจัดการคุณภาพน้ำ กรมควบคุมมลพิษ
16. นางจุฑามาศ รัตติกาลสุขะ ส่วนแหล่งน้ำทะเล สำนักจัดการคุณภาพน้ำ กรมควบคุมมลพิษ
17. นางสาวทิพย์อาภา ยลธรรมธรรม ส่วนแหล่งน้ำจืด สำนักจัดการคุณภาพน้ำ กรมควบคุมมลพิษ
18. นายประหยัด เสนา องค์การบริหารส่วนจังหวัดนครศรีธรรมราช

กรมควบคุมมลพิษ
POLLUTION CONTROL DEPARTMENT

กรมควบคุมมลพิษ

92 ซอยพหลโยธิน 7 ถนนพหลโยธิน แขวงสามเสนใน เขตพญาไท กรุงเทพฯ 10400
โทรศัพท์ 0 2298-2000 โทรสาร 0 2298-2002